

A BEVÁNDORLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
127 East 13th Street New York City

ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Egész évre New Yorkban... \$3.—
A vidéken... \$2.50
Egyes szám... 3c.

Editorial Room:
327 East 13th Street New York City

SUBSCRIPTION:
Per annum, in N. Y. City... \$3.—
United States... \$2.50
Single copy... 3c.

MEGJELEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Szerkeszti: SINGER MIHÁLY.

EGYES SZÁM ÁRA 3 CENT

V. Évfolyam. 10. szám.

NEW YORK, N. Y., PASSAIC, N. J., PITTSBURG, Pa., KEDD, 1908. FEBRUÁR 4-én.

V. Year. No. 10.

AZ ELNÖK ÜZENETE.

ROOSEVELT SIKRASZÁLL A VALÓDI EGYENLŐSÉGÉRT.

Amerikának péntek óta nagy szenzációja van. A szenzációt az a hatalmas üzenet képezi, melyet az Egyesült Államok elnöke az Egyesült Államok kongresszusához intézett.

Ez az üzenet, melynek minden egyes szava lesújtó kárhoztatása mindazoknak, akik ellentétbe helyezték magukat a hatalmas köztársaság szellemével, a valódi demokrácia alapelveivel, méltó ahhoz a Roosevelt Tivadarhoz, aki nyilvános működésének minden pillanatában bátor katonája volt az igazság, a becsületességnek, az egyenlőségnek minden téren.

Bennünket amerikai magyarokat, akik e pillanatban még érezzük a borzalmas bányszerenéséletek utóhatásait, bennünket amerikai magyarokat Roosevelt Tivadarhoz ezen legújabb hivatalos megnyilatkozása még közelebb hoz Roosevelt Tivadarhoz. Mert ha azok az eszmék, amelyeknek Roosevelt Tivadar az apostola, testet öltöttek volna már régebben, nem kellene kétségbeesnünk az Amerikában öveztekké lett magyar asszonyok, árváká lett magyar gyermekek sorsa felett.

Roosevelt fülébe dörög ugyanis azoknak, akik a munkásélettel csak addig törődnek, amíg ez az érdekeiknek vak eszköze, hogy a kormány fog törvényeket alkotni, mely a vállalkozókat kártérítésre kötelezi a munka áldozatainak hátramaradottjai javára. „A mostani rendszer alatt, mondja Roosevelt, a munkást nem védi meg semmi s ha balcsét éri, terhé egyedül övezte és árvái érzik.”

Ez a humánus gondolkozás megnyeri Roosevelt számára mindazokat az embereket, akik a munkásembert nem tekintik szerszámnak, amelyet szó nélkül a lomtárba dobnak, amikor hasznavehetetlenné válik.

Roosevelt az ő üzenetében bevilágítja a jelenlegi válságos helyzetbe, amelynek megteremtésével ő vadolják. Roosevelt visszautasítja a vádat, de hozzátéti, hogy egy pillanattal sem haboznék a korrupció testén végrehajtani a műtétet, ha mindjárt tudná is, hogy a műtétnek végrehajtása, amely a gyógyulást remél, ideiglenesen meg is akasztaná az ugynevezett jöletet, a mely nem létesült egészségese alapokon.

Az elnök keményen elítéli azokat a gazdagokat, akik megvásárolható újságokban és megvásárolható politikuskokban keresik és találják szövetségüket. Ők sodorják veszélybe a köztársaságot, mert kihívják a magántulajdon ellen az elégedetlenség boszúját.

Természetes, hogy Rooseveltnek ez az üzenete kínos feltűnést keltett azok körében, akik talála érzik magukat, a kik kíméletlenül gázoltak embereiben, csakhogy millióikat felhalmozhassák. Ezek a vampirok persze azonnal állást foglaltak Roosevelt ellen és parancsokat engedelmesen követő lapjaikkal azonnal megiratták, hogy Roosevelt az ő üzenetével csak a népek kegyét háhászta, mert azt akarja, hogy belekényszerítsék abba, hogy elfogadjon egy újabb jelölést.

Krisztust is keresztire feszítették, mivel bátor lélekkel felvette a harcot korának korrupciója ellen. De kétezer év után az embereknek megszámíthatatlan milliói Megváltójukat imádják benne.

Hadd gyanúsítsák aljas indokkal Roosevelt Tivadart is. A nép, a tökélyt elnyomott, a kiszíjolt népet az ő jogainak bajnokát tisztelt benne s a történelem akképp fogja a nevét megörökíteni, hogy míg Lincoln a feketék rabszolgaságának vetett véget, azáltal Roosevelt erős kézzel szíjelt egy hatalmasabb jármót, azt a jármót, melyet a mindenható pénz akasztott nyolcvanmillió embernek a nyakába.

A tan, melyet Roosevelt hirdet, az a tan, hogy a pénz és egyedül a pénz nem teheti az embert embertársának urává, gyökeret fog verni. S csak akkor, amikor Roosevelt dicső tanát fogja követni mindenki, lesz ez az ország, amelyet a szabadság és egyenlőség országának neveznek, a szabadságnak és egyenlőségnek igaz otthona.

Singer Mihály.

ÖT MILLIÓ.

A Széchenyi-házaspár javára írták.

Budapestről sürgönyöztek szombaton, hogy Széchenyi László gróf és fiatal neje javára ötmillió dollárnyi esekélységet letételeztek a budapesti lezámlító bankban.

Széchenyi gróf tudvalevőleg nem fogadott el semminemű hozományt s a házassági szerződésben ki lett mondva, hogy az ő vagyona s Vanderbilt Gladys vagyona a házastársak közös vagyonát fogja képezni. Az ötmillió dollár persze New Yorkból érkezett Budapestre, ahova a fiatal házaspár ma utazik. Gondoskodva van tehát arról, hogy mire hazatérhetnek, szükségét ne szenvedjenek.

NEW YORKI MAGYAR SZÍNHÁZ.

Adalék az amerikai magyarok kulturális életéhez.

A Clevelandban megjelenő „Szabadság” című lap január 31-iki számában „Füszült remények” címen egy cikk keretében a new yorki magyar színház annyira hánytorgató ügyével foglalkozik. Az amerikai magyarok állandó rovatot írtattak e témának, amelyhez kicsinyeskedő kézzel hozzányúl, egyenesen a magyarság elleni merénlet. A fentjelzett cikk — sajnos — kicsinyeskedő tóllal boncolgatja a magyar színház vadul ügyét, ezafelől vagdossa ezt az igazán jobb sorsra érdemes intézményt, s a bajok kuforrását olyan dolgokban keresi, amely dolgok tisztára csak fantasztikumok.

Tudom, igen jól tudom, hogy kényes témát érintek, amideh tollhegyre veszem a new yorki magyar színház ügyét, de amideh ezt teszem, kötelességet teljesítek. Kötelességet, amely minden különösebb polemizáló iz nélkül tisztára az amerikai magyarságnak a jelzett ügyről gondolkodása helyes mederbe terelését előzoza.

Odahaza, szép Magyarországon, amikor az ezernyolczszázharminczas évek elején Balatonfüreden a tül a dunai nemesség adakozó áldozatkészsége templomot épített a toprongyos, a közös műzának, a templom fölébe a Himnifalok lágy zengésű lantosának eme két szavát biggyesztették: — „Hazafiságról a Nemzetiségnek”. — És csakugyan, mely igazságot tartalmazott a költségek ez a két szava. Nem akarom a kifejezésnek pozitív igazságát e sorokban fejtegetni. Nem ez a céltom. Csupán utalni akarok rá, következtetni belőle.

Sem New Yorkban, sem egész Amerikában a magyar színművészetnek nincs még állandó lakóhelye [legalább én nem tudok róla]. Nem is irhatjuk tehát sehová a fenneb említett két szót, hanem igenis beirhatjuk, megérzékíthetjük a lelkünkbe, sőt egyenesen bele is kell rögzítenünk.

Odahaza is kicsiny nemzet vagyunk s idekinn az idegenben még kisebb. Az a kis kolónia, mely a szőke Tisza, a fehérhós Duna, egyszóval a négy folyó és a három hegy honából, a messze Ke-

letről ide ékelte magát a nagy Nyugat egymásra hordott kölösszansai közé, az is széttagoltan tülekedik az élet sorvasztó nyomorúsága ellen, s a mindennapi munka egyhangú zakatolásában nem hallja meg, nem tudja, vagy nem akarja meghallani azt a félnék, bátoritan pusztai hangot, amely a magyar szívek rezgő dobogásával, a meg nem tagadható édes magyar nyelvet akarja ebben a Hudson-parti Babelben ápolni, és — bármily hihetetlenül hangzik is — a saját gyermekeivel, a tejestvéreivel megszeretelni.

Odahaza a nemzetiégi kérdés osztja meg nagy Magyarországnak együttérzését és itt, a messze idegenben sem különbek az állapotok. Pánszláv, horvát agitációk folynak, lőketlen aknamunka ássa még nemcsak az amerikai magyarság, hanem a Tisza melletti nemzet létalapját is. Látjuk a veszedelmet, a mindinkább közeledő fertegtet és semmit sem teszünk ellen. „Ejh, ráérünk arra még...” ezt mondja Pató Pál.

Tömörülünk kellene. Minden alkalmat és módot megragadnunk, amelylyel közelebb kerülhetnénk egymáshoz. Vannak amerikai magyar egyetek, amelyek ékes szavak, hangzatos frázisok nagyképi perorálása alatt semmit sem csinálnak, vagy nem tudnak csinálni.

A new yorki magyar színház is csak egyet, amelynek össze kellene tartani az itteni magyarságot, ápolni abban és öreghíteni a hazafias érzést és chelyett — mit látunk — panamákkal vadudik, tönk szélére jut, a pusztulás lejtőjén nyomorulttan tévelyeg. Mi az oka? — Kérdjük. Nem az, amelyet a „Szabadság” január 31-iki számában említ, mely szerint: „Minden bajnak és sikertelenségnek csiráját a színészek összeférhetlensége okozza...” Nem, ez szászoros nem! Ez már csak az oknak az okozata, egyszerű konklúzió, minden pozitív tartalom nélkül.

Az amerikai magyarság indolenciája az ok. Igenis ez, bármily tamáskodóan csóválja fejét az igen tisztelt szerkesztő ur... —

A munka korszakát éljük ma széles a világon, de legkivált Amerikában. Mindenki dolgozik, hogy egyék. Miért kívánókk tehát egyedül a színésztől, hogy tisztán csak „szerelemért” dolgozzék? A korgó gyomor kellemetlen zenéje kiöli az emberből ezt a naiv idealizmust és régi példásod, de öreg igazság: a pap sem imádkozik ingyen... —

Ne dobjunk meg kövel azt a pár összeállott magyar embert, akiket közönségesen a new yorki magyar színház tagjainak ismerünk, hanem igenis, ha mindenképpen meg akarunk valakit ütni, üssük meg saját magunkat, a mi indolenciánkat és a már belőlünk teljesen hiányzó — magyar hazafiságunkat. Azt a hazafiságot, amely már nem rezgetti meg izzón, mámorosan a szívünket, nem lop többé belénk csodás sejtéseket, édes álmokat, részgőzt, aeteri vágyakozásokat az édes szülőföld, a délibábos róna, a suttogó Kárpátok után.

Idegen lett a nyelvünk, idegen a szónk, idegen a dalunk és idegen az érzésünk. Akklimatizálódott egész valónk, ősi mivoltunk s a dajkamesék, a dajkadalok, a „Cserebogár, sárga cserebogár...” suttogó melódiája kiszakadt belőlünk, elpusztult, elveszett, s lettünk fakó, poshadt, kiégett emberek, akiknek a lelkét megölték a kohók, a bányák, a gyárak és az utcáseprők... Nem ismerjük, nem akarjuk ismerni egymást. Marakodunk egymással, megtagadjuk egymást, megtagadjunk mindent. Mindent, ami a természet törvényeivel fogva összefügg testvéreinkkel, földieinkkel és azzal a földdel, amely „ápolit...” — hogy kaezagának fölöttünk étkelen gonyhahotával azok, akikért

„Kioltottuk a füzet a pusztai házban s jöttünk szítani az idegen tüzet...”

Dr. Rác-Rónai Károly.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK RÖL.

AZ UJSÁGÍRÁS ÉS UJSÁGIBA IRÁS.

Európában azt hirdetik és hiszik, hogy jó mesterember csak az lehet, aki a mesterségét tanulja. Itt Amerikában másként gondolkodnak az emberek. Sok olyan cipézmestert ismerek, aki itt czukrász, s viszont olyan magyarországi czukrást is ismerek, aki itt cipész. Itt nem azt kérdezik az embertől, hogy mit tanult, de azt, hogy mit tud.

Egy mesterség van csupán, amelyről még odahaza is azt tartják, hogy azt megtanulni nem lehet. Ez a mesterség — az újságírás. Ujságba írhat és újságot írhat mindenki, akinek a gondolatait — több, vagy kevesebb jóakarattal — olvasásra méltónak tartják az emberek.

Van itt Amerikában vagy 15 magyar újság. Ebből az következnék, hogy ugyanannyi újságíró is van. Itt a tévedés. Újságíró az van 15, de hogy újságíró mennyi van, az még titok. Hogy mikor lesz tisztában az amerikai magyarság az újságírók és az újságírók számával, azt is megmondom: Ha majd a „Szerkesztői üzenetek” révén sikerül őket egybehívni, s megalakul az „Amerikai Magyar Újságírók Szövetsége”.

Még ha kinevetnek is érte, kimondom, — hogy a „Szerkesztői üzenetek” révén lehet csak az említett szövetséget megteremtetni. Megvan ennek az állításnak az alapja. Hogy két egyleti tag, két egyforma portékát áruló kereskedő, két korszáros beszél egymással és nem marakodik, — nohát az ilyesmi nem megy nagyon ritkaságszámba köztünk. De hogy két újságíró, avagy újság-szerkesztő, megérjen egymás mellett, hogy beszéljenek is egymással, — ez már ritkaság. Nem hiszem, hogy lebeszélyen olyan fontos magyar közügy, amelynek kivételét két újságíró megbeszélne. Nem, ez lehetetlen. Eppen olyan lehetetlen ez, mint az, hogy a csatlakozott magyar református pap a nem-csatlakozottal beszélne és viszont.

És, mert sohase találkoznak az újságírók és kiadók egymással, feltalálták az újságírók és kiadók telefonját, a „Szerkesztői üzenetek” című rovatot.

Ha valamelyik újságban, akár a szerkesztő, akár más, egy életrevaló tervet, avagy eszmét pendít meg, olyan eszmét, amelyik a magyarság közérdekét szolgálja, megszólal a szerkesztői telefon.

Ahelyett, hogy a felvetett eszmét a szerkesztők lapjaik hasábjain bírálgatnák, avagy hozzászólnának a tisztesség hangján, idegen nevek alá bujva a legnemtelenebb támadást intézik egymás ellen. Oly bárdolatlan kanásznyelven szólal meg sokszor ez a szerkesztői telefon, hogy pirul az ember, ha olvasza.

De meg ha másként írják is, — mi haszna. Egyre megy, hogy akár a saját lapjainkban, akár a bíróság előtt mossuk a szennyest. A piszkok — csak piszkok marad. De ezt sok szerkesztő nem ismeri be, hanem visszatelefonál. S mikor aztán heteken keresztül minden kézzelfogható piszkot az egymás arcába vagdaltak, azt hiszik, hogy letárgyalták a felvetett eszmét, s a közjónak eleget tettek.

Ez azonban még csak hagyján. De mikor arra kerül a sor, hogy akár valamelyik szerkesztő, pap, vagy kereskedő nem pariroz, akkor szól még csak furán a szerkesztői telefon. Ilyenforma üzeneteket olvashatunk benne:

X. Y. Pittsburg. Tudatjuk, hogy azt a taknyos, törpe papot ott N... városában megtanítjuk becsületre. Maholnap kirázzuk a reverendából, hogy kutyakorbaesal verjük ki a városból. Különben, ha ez a piszkos fráter nem nyugszik, elővesszük az íróasztalunk fiókjában tartott okmányokat és lelep-

vezük ezt a bitangot. Üdv. További értesítéseket várunk.

Ha egy ilyen hír a lapokban megjelenik, az illető hívek előveszik a papjukat. Van lótas-futás. A pap szalad az ügyvédhez. Pert indít és fizet, mint a köles. Tárgyalják az ügyet, s mikor már kezében hiszi a meghurcolt ember a rágalmazót, akkor a szerkesztő ur kijelenti a bírónak, hogy nem a magyar kath. papról van szó az 5 lapjában. Hiszen abban a városban több kath. pap is van. Itéletről szó sincs. A meghurcolt ember elkölt egy esomó pénzt, s bár pellen-gére van állítva, a tetejébe még a szemébe röhög a rágalmazó szerkesztő ur.

S mért teszi ezt egynévely szerkesztő? Sokszor az is elegendő ok, hogy talán nem elég udvariasan köszönt a hatalmas urnak a pap, vagy tán mert nem hirdette ki a pap a szószékéről, hogy a szerkesztő ur lapját járassák a hívei.

Van eset arra is, hogy így szól a szerkesztői telefon:

K. L. 14. utca. City. Vettük szíves figyelemzetéted. Ismerjük jól azt a kávéházat, ahol csirkefogókkal és betyárokkal brudert iszik a paposka, meg a szerkesztő ur. Rövidesen számolunk velük. Csókol — barátod.

De ne firtassuk tovább ezeket az épületes dolgokat, mert nem az a cél, hogy a magyar ember megtudja az újságot, ha azokban ilyesmit olvas. S mert érdeke az a szerkesztő uraknak, hogy a nép a lapra előfizessen és azt olvassa, azért hiszem én azt, hogy ezek a szerkesztői üzenetekben leközött durvaságok és nemtelenségek fogják tette buditani a tisztesség hangján újságírókat, lapszerkesztőket és ha nem is lépnek egymással szövetségre, intézkednek, hogy az irodalmi utonállás megszűnjék.

Nem hiszem, hogy van rajtunk kívül olyan nemzetiség Amerikában, melynek lapjaiban hasonló dolgok jelennének meg. Erre példát hazulról se kapunk; mert hiszen a magyarországi lapok a szerkesztői üzenetekben tanítják s felvilágosítják olvasóikat.

A „Szerkesztői üzenetek” rovatát utonállásra csak itt Amerikában használják fel — egyes lapokban.

Ellenfelek lehetünk, de küzdünk a tisztesség fegyvereivel. Mert ha ezt tovább is folytatjuk, ha tovább is úgy telefonálnak egymásnak egyes lapok szerkesztői, úgy az amerikai magyar sajtó eltévesztette a hivatását, mert hiszen nem egyesít, de minden nap jobban széjjel-szór bennünket éppen a sajtó.

Ne hitessék el a néppel egyes lapkiadók, hogy az a helyes csupán, ha a kezükben a toll boncsót, amely bottal azt ütök le lesből, akit akarnak.

És mert az újságírás mesterségét megtanulni nem lehet, ahelyett, hogy ledorongoljuk azt az embert, aki tollat mer a kezébe venni, inkább dobjunk ki sorainkból az ilyen embereket, s állítsuk csatasorba az Egyesült Államokban szétszórtan élő, tanult és tolforgató magyarokat, hogy írják meg, mi mindent tapasztaltak ebben az új világban.

Majd ha ezek, a mai napon még ismeretlen emberek a sorompóba lépnek, kiválogathatják a szerkesztő urak, hogy kinek a kezébe való a toll.

De míg olyan lapkiadók is vannak, akik csak káromkodni tudnak, mikor érvelni kell, ne csodálkozzanak az amerikai összes magyar lapkiadók azon, ha nemcsak a tanult és tolforgató, de a kalapácsot, esáknánt és lapátot forgató magyarok is undorral dobják el maguktól az így szerkesztett újságot. Megtesszük ezt nemsokára, mert ha többet nem is, de annyit minden magyar ember tud, hogy: „A részeg embernek Krisztus urunk is kitért az utjából”.

Kurucz.

THE DOLLAR SAVINGS & TRUST COMPANY MAGYAR OSZTÁLYA YOUNGSTOWN, O.
VAGYON: \$1.500.000. PÉNZT KÜLD az ó-házába és a világ minden részébe gyorsan, olcsón és pontosan. PÉNZBETÉTEK után 4 százalék kamatot fizet. ÜZLETVEZETŐ: Burger B Lajos.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

FELREERTÉS KIMAGYARÁZÁSA. Értésünkre jutott, hogy lapunk előző számában közzétett „Miért nem erősödünk?” című vezércikkünket sokan felremagyarították. Azt a hirt terjesztik ugyanis, hogy az a cikk *esakis* azért íródott meg, mert meg akartuk támadni báró Bornemissza pittsburgi konzult, amiért az ő hozzá beérkezett segélyösszeget nem fordította kizárólagosan magyar cselokra. Igaz, hogy mi szivesebben láttuk volna, hogy Magyarországnak hivatalos képviselője, akinek alig van köze más nemzetiségekhez, azt a pénzt tényleg kizárólagosan amez áldozatok hátramaradottainak segítésére használta volna fel, akik Magyarországból vetődtek ide. *Határozottan ki kell azonban jelentenünk, hogy a szóbanforgó vezércikk megírásánál az a szempont nem vezért be, hogy az a cikk arra még csak nem is gondoltunk.* A vezércikket egyedül az a fájó érzés sugallta, hogy elmulasztottak egy nagy alkalmat a magyarság tekintélyének öregbítésére. Mert kétségtelenül nagy tekintélyt biztosított volna nekünk Amerika népe előtt és kétségtelenül gondolkodóba ejtette volna a magyar honosokat foglalkoztató vállalkozókat, ha nem egy konzul, hanem az amerikai magyarok kebeléből alakult nagy szervezet lépett volna érintkezésbe a segélyt kiosztó amerikai bizottsággal. Ha hivatalos közegek az amerikai magyarok megerősödését igaz szívvel kívánják, ha igaz szívvel akarják, hogy legyen némi tekintélyünk, akkor, ha már rendes időben nem működnek velünk vállaltva az *Amerikai Magyar Szövetség* megszilárdításán, legalább ebből az alkalomból léptették volna előtérbe ezt a Szövetséget, melynek alapszabályszerű joga és kötelessége az amerikai magyarok anyagi és erkölcsi érdekeinek megvédése. Csakis azért íródott meg a vezércikk, mert nem engedték ez alkalommal az Amerikai Magyar Szövetséget kellőképpen érvényesülni. Ezt akarjuk most is azokkal megértetni, akik szándékosan oly dolgokat magyaráztak bele a cikkünkbe, amelyek távol állottak az igaz irójától.

VÁLASZ A TRENTONI KOHOLMÁNYOKRA. A minap helyt adtunk tisz. *Borsos István* wallingfordi lelkész egy cikkének, mely bizony nem felelt meg az ízlésünknek. A méltányosság azt követeli most már, hogy helyt adjunk tisz. *Ujlaky János* alpai lelkész egy cikkének is, mely szintén nem felelt meg teljesen a mi ízlésünknek s melyet már csak azért sem közlünk le szívesen, mert azzal a támadással foglalkozik, amelyet tisz. *Vajó Sándor* trentoni lelkész lapunk szerkesztője ellen intézett. Adjuk hát a cikket:

A *Népszava* januárius 25-iki számában egy koholmány jelent meg egy olyan ember tollából, akiből minden nemesebb érzelem hiányzik. Én ismerem a bukott káplánokat. Nem is válaszoltam volna, ha a cikkíró a „*Népszava*” tisztelt olvasóit ítélethozatalra fel nem hívja”. Nyilván azt gondolta, hogy az olvasóközönség sem őt, sem a trentoni

ügyeket nem ismeri s így elhiszi a koholmányait. Ande én ismerem a „bukott káplán” s így beszélhetek az eddigi viselkedéséről, köpönyegforgatásáról.

Támadja *Singer Mihály* honfitársunkat, a *Bevándorló* szerkesztőjét, aki nem haszonlesésből, de igaz emberbaráti szeretetből igyekszik megmenteni a magyar népet a bukott káplánok zsarolásától. Fogadja *Singer* ur a jobberzélmű magyar testvérek köszönetét felvilágosító közleményeiért.

Amerika szabad földjén — a törvény tisztelben tartása mellett — azt teszi az ember, amit akar, amiből megalapíthatja a szerencsését, ha magánember. Ha azonban a közbizalom a közügyek tisztakezűsége tartozik a testületnek, amelyet vezet. Nem szabad a szabadságot szabadossággá változtatni, amint ezt 1903-ban a pályázatokkal megbízott férfi tette, aki a gyakorlati pályázó lelkészeket mellőzte és beszámoltatta a teológiát el sem végzett, vagy a kápláni vizgán megbukott egyéneket, felhatalmazván őket a sacramentumok kiosztásával, amit csak oklevéllel bíró lelkészek végezhetnek. Hát a bizalomnak önző cselokra történt ezen felhasználása nem-e a legbrutabb visszaadás?

Gróf *Degenfeld* idejévelekor a bukott káplán nagyban fűtötte a csatlakozottak dobját, az elmenetele után, 1904 augusztus 11-én már az ellenpárthoz csatlakozott. *New Yorkba* augusztus végével úgy ment kápláni vizgát tenni, mint nem-csatlakozott, de mikor *Degenfeld* belépett, fogadalmat tett, hogy a csatlakozottakhoz szegődik, mert különben másodsor sem lett volna oklevél.

A passaii egyházmegyei gyűlésen az uszlyhordozók feltétlen engedelmességet fogadtak s a magyar reformátusok terhére azt a határozatot hozták a magyar egyházmegye törvényein kívül működő emberre is: „Mindenképpen a gyűlés tartamára minden lelkésznek utiköltséget és 2 dollár 50 centnyi napiját fizet.” A *woodbridge* lelkész ennek alapján a nála lévő egyházi pénzekből 15 dollárt szavazott meg a maga számára, amely tettevel a gyülekezet szétoszlását idézte el. Szorult helyzetében a trentoniakat kérve-kérte, hogy válaszsák meg és a csatlakozottak esperesének ne szóljanak semmit. Nem-e így történt ez? Akkor jó volt a német misszió kenyeret, *Kulky Joltán* esperesre pedig kigyót-békát kiáltott. Nem lefordta a szabad Amerikában mindennek az előjáték, *Virág István* urat, aki pedig egyházi téren nagy érdemeket szerzett?

Volt, ahogy volt 1907-ig. Ekkor ismét köpönyegvet fordított és a magyar misszióhoz csatlakozott, még pedig azért, mert ez nem 700, hanem 900 dollárt ad és szabad stóliát. És megátkozta a templomban azt, aki a szavazásnál ülve maradt.

Varga János, Duca András a trentoni ref. egyháznak mindig eljárási voltak és nagy érdemeket szereztek a

templom- és parochia-építkezésnél. Nem kíméltek sem időt, sem fáradságot. Most is, míg a keserű valóra nem ébredtek, buzgó harcossai voltak a trentoni egyháznak. Mikor azonban látták, hogy a nagyravagyás 8000 dollárt vesz fel a buzgó hívek terhére, szívükre teték a kezüket és az önzők táborából kiváltak. Nem gyászmagyarok ezek, hanem méltó utódai dicső elődöknek, akik hittestvéreiket az örvénybejutástól mentik meg.

Éppen karácsony előtt volt nálam a csatlakozott lelkészek utazója. Ő kijelentette előttem, hogy hazudnak, mert különben nem fizetnének nekik. Ők a katolikusokkal is szövetkeznek, hogy bennünket leverjenek, megsemmisítsenek.

Mintán ezt a nyilatkozatot egy csatlakozott lelkész szájából hallottam, nem esodálkozom azon, hogy a trentoni szájhős letagadja, hogy *Brunswickon* volt. Én úgy tudom, hogy a magyar nemzet megvalósítására elküvetett ama botrány napjának délutánján a brunswicki „*Levitánus*” gyuvolt papíránál volt és őt vonták kérdésre a közleményért.

A trentoni igazérlmű magyar hittestvérek jogos téren állanak, mert a német misszió segélyével — ha mindjárt kamatot fizetnek is, — épült a trentoni egyház. A charter nem tesz kivételt és nem jár utvesztőkön. A német misszió, ugy-e, adott segélyt. De a magyar nem adott. Alphának még kölcsönt sem adott. Akkor hát miért függesztették ki a mi pénzünkön vett temetőre *Vajó* urék, hogy nekem, akinek oroszlanrészem van a temetővelben, aka belémem nem szabad részvényes társammal.

Igy ítélik meg, magyar testvérek, a trentoni ügyet, mert ennek minden betűjeért tisztességes, ősz fejemmel számolok. *Ujlaky János*, ev. ref. lelkész.

HOENNING BÁRÓT ÜNNEPLIK. Abból az alkalomból, hogy *Hoening O'Carrol* báró new yorki főkonzulnak a Lipót-teret középkeresztjét adományozta a király, a new yorki osztrák társaság lakomát rendezett a tiszteletére. A lakomán lendületes beszédekben ünnepelték a főkonzult, aki igyekszik eleget tenni a magyaroknak is, az osztrákoknak is.

TISZTVISELŐVÁLASZTÁS A SEGÉLYGYULETBE. A new yorki magyar segélygyuleknek legutóbb megválasztott igazgatói ma, kedden este fogják a Boulevard-kávéházban tisztviselőiket megválasztani. A választás iránt olyannyira nagy az érdeklődés, hogy a főkonzul és Gerster Árpád tanár is résztvesznek a gyűlésen. Ertesülésünk szerint az igazgató urak között nagyban folyik a kapacitálás, hogy ki legyen az elnök. Bennünket az elnök-választás nem igen érdekel. Bárki legyen az elnök, az igazgatóknak arra kell tekinteni, hogy a segélygyulek életfeltételeiben veszélyeztető klikk-rendszerek valahára vége szakadjon.

A **WÁRADY-PER TRENTONBAN.** Még mindig folyamatban van a tárgyalás *Wárady Lajos* jónévi terntoni bankár ellen, akit, mint ezt már megirtuk, azzal vádolnak, hogy egy *Vastag Lajos* nevű magyar legényt felbujtogatott ar-

MAGYAR AMERIKAI BANK
(Állami Bank)
New York
32 Broadway
Elnök: William F. Brown, volt állami banktisztviselő.

Elvállalja — minden a bankszakmába tartozó ügyeket keresztrüvellet. Betéteket — legmagasabbban kamatoztat. Külön pénzüntalási osztály bankárok részére a legjutányosabb árfolyam mellett. Magyarországi képviselőnk a Magyar Pénzüntétek Központi Hitelbankja és az ennek kötelekeibe tartozó 450- vidéki pénzüntézet 1000 millió korona alapfőke es betétfel.

ra, hogy egy *Szűcs Flóri* nevű magyar asszony ellen azt a hamis vádat emelje, hogy nevezett asszony tisztességtelen házat tart. Eddig csakis a közbizalomnak terhelő tanuit hallgatták ki, akikről bebizonyosodott, hogy *Wáradynak* esküdt ellenségei. De még ezek a terhelő és ellenséges indulatu tanuk sem bírtak egy mákszemnyit sem rábizonyítani *Wáradyra* és a keresztkérdések tüzeben olyannyira meghazudolták egy mást, hogy *Wáradynak* felmentése még a terhelő tanuk vallomása alapján is meg fog történni. A tárgyalás folyamából máris megállapítható, hogy a *Wárady* ellen való áskálódást több, a háttérben dolgozó sötét alak közreműködése mellett egy *Binder Miklós* nevű ember rögöntözte, aki szájaskodása révén akarna szerephez jutni s aki nyilván azt hiszi, hogy nagy szájjal nagyobb sikereket lehet elérni, mint tisztességes munkával. Ez a *Binder*, akit egy alkalommal már bemutattnak olvasóinknak, lapunk szerkesztőjét, aki a tárgyaláson jelen volt, azzal akarta megfélemlíteni, hogy fűnek-fának azt híresztelte, hogy elfogatja. Ugy látszik azonban, hogy *Binder* urnak inába szállt a bátorsága, mert szájhösködik, ahelyett, hogy cselekedne. Valószínűleg arra ébredt az az ur, aki a trentoni szemét összehordásában oly nagy tevékenységet fejt ki, hogy a botnak két vége van. A trentoni magyarságot a saját érdekében figyelmeztetjük, hogy *Binder*-féle embereket és társaikat fel ne üljenek. Ezek az emberek csak rombolni tudnak, de építeni nem. A *Wárady*-féle perre, ennek előzményeire és következményeire még visszatérünk.

A NEW YORKI MENHÁZ KERESI KOVÁCS JÁNOST. A new yorki magyar menház vezetőségétől a következő levelet vettük: *Tekintetes szerkesztőség!* Sziveskérlek alábbi sorokat egy bevándorolt szerencsétlen honfitársunk érdekében becses lapjában közzétenni. Szívességét előre is megköszönve, maradok kiváló tisztelettel *Gójdics*. — **KERESTETIK Kovács János**, Szilágymegye Karaszteleki illetőségű, ki eddig 15551 Ontario Ave., Chicago, Ill. lakott s onnan ismeretlen címre költözött. Testvére, *Kovács Ferenec*, 16 éves, megérkezett január hó 14-én és pénz

hiányában a bevándorlási hatóság által Ellis Islandon vissza lett tartva és visszaküldték, ha fentnevezett rövid időn belül nem küld elegendő pénzt, hogy hozzá utazhasson. Ertesítéseket e címre kérjük küldeni: *Magyar Menház*, 3 State St., New York City.

JÓSZIV-ÜNNEPELY CLEVELANDON. A bányászerecsétlenségek áldozatai özvegyeinek és árváinak felszegélyezésére az *Amerikai Magyar Szövetség* kezdeményezésére „*Jósziv-bizottság*” alakult, amelynek élén mint elnök *Kemény György*, mint pénztárnok *Schwarz Vilmos*, mint titkár *Türk József* urak állanak. A bizottság nagy-szabású ünnepélyt rendez, amelyet esütörtökön, február hatodikán fognak *Clevelandban* a *Gray's Armyory*-ban megtartani. Az ünnepélynek fényes sikerét nemcsak a magyarok jó szíve, hanem a kilátásba helyezett nem mindennapos művelvezetek is biztosítják.

MAGYAR MÁGNÁS GÁZNAK ÁLDOZATA NEW YORKBAN. *Csáky György* grófot, aki már hosszabb idő óta New Yorkban tartózkodik, végtelen baleset érte, amelyről nem tudni, véletlennek a műve-e, avagy öngyilkossági szándékának a következménye. Csáky gróf legutóbb *Boros Ferike* színművésznél bérelt lakást. Szerdán reggel *Boros Ferike* a lakó szobájából gázt érzett kiömleni. Mikor *Boros Ferike* a házmester kíséretében beronyott a szobába, a gázcsöveket nyitva találta, a gróf pedig eszméletlen állapotban fektett az ágyában. A gyorsan előhívott orvos a grófot, aki nyilván öngyilkossági szándékkal nyitotta meg a csöveket, átszállította a kórházba.

HELYREIGAZÍTÁS. Közöljük az alábbi helyreigazítást, ha mindjárt nem is helyeseltük annak személyes kifakadásait: Lapunk 1908. jan. 28-án megjelent f. évi 8-ik számában: „*Uj magyar ref. egyház*”, Wallingford, Conn. a templonépítő bizottsági tagok névsorában *Bóna Mihály* neve tévesen *Próna* néven közöltetett. Ezt annyival inkább kötelességünk az olvasóközönségnek tudomására hozni, mert *Bóna* ur éles testvére *Bóna Jánosnak*, ki a trentoni egyház ellen pert indított. A *Bóna*-család ősei, kik majdnem háromszáz év előtt

TÁRCZA.

BÁL ELŐTT

Írta: *Herczeg Ferenec*.

Sándor barátunk azt mondotta: — Volt egyszer egy leány, aki belém szeretett. Igaz, hogy az unokahugom volt, de azért mégis belémszeretett... Elmondotta annak a leánynak a dolgát, akinek ő volt az ideálja.

— Pont kilencz órakor ott voltam már *Horkayéknál*, hogy elkísérjem őket az evezősök báljára. Jókora jöttem: Erzsike az ebédő közepén állott, első báli ruhájának pompájában.

A kis hugom ügyes leány volt. Valaha szépek is találtak bokorugró szoknyájában, napbarnított arcával és örökké pergő nyelvvel. Most megrettenve láttam, hogy mit csinált az édesanyja az én kis Liza pajtásomból. A haját bécsiessen felfűsülte, a füle fölött hajtincset hagyott, akkorát, mint a lengyel zsidó. Az idételen empir-ruha tulhossznak mutatta természetét, a szegény, meztelen karja és a válla pedig oly szüzenes sovány volt. A szeme villogott az izgalomtól, az ajka vérsírvolt, az arca pedig krétafehér, a félelemtől és rizsportól.

Most már tisztában voltam magammal; Liza nem volt esti szépség. Nap-

fény, mosóruha és kerti gyöp volt az ő világa, nem lámpafény, parket és atlasz. Keztem sajnálni a négyesemet, meg a csárdásomat...

Az édesanyja fölötte meg volt elégedve, ő maga azonban kétkedve állott a nagy tükör előtt.

— Talán mégis jobb lett volna, ha megmaradunk az angol-kontnyál!

A nénye, a pupos *Nellike*, el volt ragadtatva. Ott térdelpt előtte a szőnyegen, gombostűvel a szájában és csillogó szemmel, valóságos imádással nézett fel hozzá.

— Milyen szép vagy, Erzsi! Mint egy angyal!

Erzsi a keztyűs kezével végigsimított a *Nellike* fején, aztán, — mintha valami kaczer báli jelenetből akarna próbát tartani — egy fehér virágot tűzött a kabátomra. A nagybátyám, akit az esküvője óta sem láttam frakkban, kedvtelenül járt fel-alá, közben meg az ingallérjával vesződött.

— Megyünk, vagy nem megyünk! — kérdezte gorombán.

Mentünk volna, ha be nem rohannak a gyerekek. Eddig holmi ravasz ürügy alatt a nagymamánál fogták őket, de most nesztét vették a készülődésnek és visszaszöktek az emeletre.

— A mama bálba megy, — mi is megyünk! — kiáltották.

— Látom, már neki is öltözködtetek, — mondotta apjuk keserű humorral.

Miskának lekváros volt az arca, *Janó* pedig a kezében hozta az egyik cipő-

jét. Szerencsére bejött a dadájuk.

— Zsuzsi is megy a bálba? kérdeztek.

— Én itthon maradok és sült gesztenyét eszem, — mondotta *Zsuzsi* az ő szokott nyugalmával.

— Én is itthon maradok! Én is gesztenyét akarok!

Az így ezzel el volt intézve: a gyerekek jobban szerették a dadájukat az édesanyjuknál. Ez a barna, pirosarcu, szikár, flegmatikus parasztasszony a világ legjobb cselédje volt, pedig azt beszélték róla, hogy valaha *Boesky Józsi*, a híres haramia volt a szeretője.

— Megyünk, vagy nem megyünk?

Mentünk. Előbb még sorba kellett eszokolni a gyerekeket. A pupos *Nellike* alázatosan kezét eszokolt apjának, anyjának, aztán szenvedélyesen átölelte Erzsit és addig eszokolta, amíg a leány kaczagva nem védekezett.

— Mi bajod? Milyen különös vagy ma?

Horkayék még egy perczre betértek a nagymamához, hogy megbámultassák a leányukat. A nagymama a földszinten lakott és két év óta már el sem hagyhatta az ágát. Az ágyból intézte a városrész pletykáit.

Én azalatt *Nellivel* a lépcsőn álltam. A pupos leány némán fogozott a kárfába és a földszinten égő lámpát nézte. Csinos, finom profilja volt, nagy szája, remek fogakkal és esodálatosan szép szeme. A legszeledebb női szem, amelyről poéta valaha álmodozott.

— Jól fogtok mulatni, — mondotta *Nellike* halkán.

— Hát te nem szeretnél velünk jönni?

A leány nevetett.

— Minek? Ostobaság az! hogy én összefogozzam idegen emberekkel és ugráljak muzsikaszóra? Ostobaság!

Tudtam, hogy másképp érez. Azt is tudtam, hogy mindig van a fiatal urak közt egy titkos ideálja. Kiválasztott magának egyet, azt forró szívének egész odaadásával reménytelenül imádta. Titokban írogatott az ideáljához édes, poétikus leveleket, amelyeket természetesen sohasem küldött el. Mi ketten, Erzsi és én, egyszer felfedeztünk egész esomó ilyen leveleket és — szegényemre mondom — nagyot mulattunk rajta, bár a szegény *Nellit* majd megölte a szegény.

— Megyünk, vagy nem megyünk? — kiáltotta a nagybátyám alól.

Egy percz múlva már a kocsiban ülünk. Amikor a sarokig értünk, Erzsi remülten felsikoltott:

— Aj, a szép legyezőm!

Ottthon felejtette az asztalon. *Horkay* szörtölvéde állította meg a kocsit, én pedig legrogtam és visszafutottam a házba, a legyezőért.

Az ebédőben nem volt senki. A kályha előtt fűrdőkád állott, párologó, meleg vízzel megtöltve. A kályhán nagy rakás gesztenye sült, — a *Zsuzsi* gesztenyéje, — az egyik éppen halk puffanással explodált. Odaát, a gyerekszo-

bában, halk vihögás hallatszott: a gyerekeket vertekztették a fűrdőszék.

A szalomban még égett a lámpa, az Erzsi hattypuhés legyezője ott fektett az asztalon. A kezembe vettem és ösztönszerűleg megszagoltam. Egyszerre megfordultam: a kereveten valami formátlan kis gombolyag fetrengett, halk, fuldokló hangokat hallatva. A szegény *Nellike* volt.

— *Nellike*, mi bajod?

Most vette csak észre. Ijedten könyökölt fel a kereveten, aztán szemérmesen behunta lábcsakáit a szoknyája alá. Az ölelő egy arczkép esett a szőnyegre, — le sem kellett utána hajolnom, hogy megismerjem a saját arczképemet. Most én voltam a *Nellike* ideálja! Egy pillanatilag farkasszemét néztünk, ő szóltal meg elsőnek. Összekulcsolt kezekkel, bűnbánóan, a szegénytől és félelemtől elhaló hangon szöktogta:

— Ne szólj nekik!

Nem tudtam egyebet mondani, csak ennyit:

— Nem szólok, *Nelli*.

Azzal elmentem. Ostobán, dühösen és zavaros lelki furdalásokkal telve. Odalenn már türelmetlenkedtek.

— *Ejha!* — kiáltotta Erzsi, — talán *Nellikének* kurizáltál ilyen sokáig?

Az egész család nevetni kezdett, még a mogorva bácsi is. Már láttuk a táncsterem kivilágított ablakait: a fehér függönyök mögött ölelkező árnyképek ficszánkoltak.

lettek magyartudónak a n... na s a trenton... sirjukban ny... lingfordi Bó... tette volna a... Wallingford... Borsos István... tian St.

PITTSBURGH

HANGVETÉREK KREKI ÖZJAVÁRA. A szegődött a... képzőköri, m... ből az akcióz... bányarobbant... magyar bány... gelyezésére... monstre-hang... kivészi a rész... nek tiszta jöv... megindult gy... csatlakozni, f... srecti Centra... lesz a hangy... polgármester... ünnepélyt be... akinek jelen... szemléstesz... az ünnepély... amerikaiak k... a pittsburgi... báró Bornem... színtén ünne... hangverseny... város és vid... rílt megnyer... thur magyar... magyar dalok... számai elé m... közönség. A... alakjában aj... fogja követni... érdekében be... süg reméli, h... zül nem fog... letemberek aj...

BALESET. honfitársunk... Verhözről eg... ba s azóta a... ghenyi gyáráb... súlyos baleset... tás közben el... furta keresztü... szik, ahol go... Orvosai ugya... zik állapotát... zonyára soká...

KERESZT fitársunkat, a... burgi bankoz... managerét, ne... ges fücskava... pokban volt i... amelyen az e... rüségnek örv... barátai közül... amelyen a kis... sok talpraes...

„GYIMES” teadi magyar... teni jelentett... nei Turner E... anyagi siker... ván remek r... vadvirág”-ot... a nemesszívü... tiszta jövede... kath. magya... nyozták. F... a derék ifjak... nagy sikert... adják, ezutt... banás alkalm... magyar bány... gelyezésére.

UJD
MO...
FIGY
Kü... néli K... levélbe... után m... kap. A... kor fiz... van el... gedve.
SOHA SAROL

lettek magyar reformátusok, bajosan tudnának a new yorki 117-ik utcai Bóna s a trentoni Bóna viselkedési miatt sirjukban nyugodtan pihenni, ha a wallingfordi Bóna Mihály meg nem mentte volna a diés elődök becsületét. Wallingford, Conn., 1908. január 29. Borsos István, utazó lelkész. 93 Christian St.

PITTSBURG ÉS KÖRNYÉKE.

HANGVERSENY A JAKOBS CREEKI ÖZVEGYEK ÉS ÁRVÁK JAVÁRA. Nemes czél szolgálatába szegődött a Pittsburgi I. Magyar Önképzőkör, midőn elhatározta, hogy abból az akcióból, amely a jakobs creeki bányarobbanás alkalmával elpusztult magyar bányászok családjainak felszólítására országsszerte megindult, egy monstre-hangverseny rendezésével is kívészi a részét. A hangverseny, amelynek tiszta jövedelme a több oldalról is megindult gyűjtések valamelyikéhez fog csatoltni, február 13-án lesz a forbes-szelet Central Turner Hallban. Jelen lesz a hangversenyen Pittsburg város polgármestere, G. W. Gauthrie, aki az ünnepélyt beszéddel fogja bevezetni, és akinek jelenléte — a derék önképzők számításra szerint — arra hivatott, hogy az ünnepély iránt való érdeklődésbe az amerikaiak is bevonassanak. Jelen lesz a pittsburgi es. és kir. konzulátus feje, báró Bornemissa Gyula konzul is, aki szintén ünnepi beszédet fog tartani. A hangversenyen való közreműködésre a város és vidékének legjobb erőt sikerült megnyerniök, közöttük Erpf Arthur magyar gyógyszerész, akinek magyar dalokból összeállított hegedűszámai elé máris érdeklődéssel tekint a közönség. Az ünnepélyt „tombola” alakjában ajándéktárgyak kisorsolása fogja követni, s a hangverseny sikere érdekében buzgólkodó rendezőbizottság reméli, hogy ez ajándéktárgyak közül nem fognak hiányozni a magyar üzletemberek ajándékai sem.

BALESET. Gönczy Bálint fiatal honfitársunkat, aki az ucsomegyei Verbőczről egy év előtt jött ki Amerikába s azóta a Standard Leather Co. alleghenyi gyárában dolgozott, a napokban súlyos baleset érte. Revolvere tisztogatás közben elcsúszott és a golyó tenyerét furta keresztül. Jelenleg lakásán fekszik, ahol gondos ápolásban részesül. Orvosai ugyan veszélyen kívülnek jelzik állapotját, ám vigyázatlanságát bizonyára sokáig meg fogja emlegetni.

KERESZTELŐ. Semsey Árpád honfitársunkat, a „Wilk and Co.” pittsburgi bankcég mekecsrocksí fiókjának managerét, neje egy szép, erős, egészséges fiúcskával ajándékozta meg. A napokban volt meg a fiúcska keresztelése, amelyen az egész vidéken nagy népszerűségnek örvendő család tisztelői és jóbarátai közül számosan vettek részt, és, amelyen a kis „Attila” egészségére sok-sok talpraesett felköszöntő hangzott el.

„GYIMESI VADVIRÁG”. A homesteadi magyar ifjúság, mint annak idején jelentettük is, m. hó 8-án, a duquesnei Turner Hallban fényes erkölcsi és anyagi sikerrel hozta színre Géczy István remek népszínművét, a „Gyimesi vadvirág”-ot. Jelentettük azt is, hogy a nemesszű műkedvelők a színelőadás tiszta jövedelmét a homesteadi új g. kath. magyar templom javára adományozták. Felbuzdulva a szép sikeren, a derék ifjak elhatározták, hogy az oly nagy sikert ért zsidóbarát ismét előadják, ezuttal a jakobs creeki bányarobbanás alkalmával szerencsétlenül járt magyar bányászok családjainak felszólítására. A színelőadás m. hó 27-én

tartatott meg a rankini Schwartz-féle Hallban s buzgóságukat ismét szép siker koronázta.

SZÉCHENYI ÉS VANDERBILT.

Az amerikai angol lapok szenzációhajhászata.

Széchenyi László gróf és Vanderbilt Gladys házasságából kifolyólag a New York American egész oldalakat írt. S midőn kimerített mindent, új szenzációk után való vadászatában nem riadt vissza a legképtelenebb hazugságoktól sem. Januárius 31-éről keltezett számában olvasóinak épülésére azt hazudta ugyanis, hogy Széchenyi grófnak él New Yorkban egy Szöllősy E. Kornél nevű rokona, akít még csak meg sem hívtak az esküvőre.

E képtelen hazugság helyreigazítására Szöllősy ur most a következő nyilatkozat közlésére kért fel bennünket:

„A „New York American” nevű angol napilap január 31-én megjelent számában egy velem folytatott párbeszéd kifolyásának feltüntetve megjelent egy cikkel illusztrált czikk. Ebben a czikkben úgy én, mint nagybátyám, Mandel Béla ur akképp vagyunk feltüntetve, mintha Széchenyi László gróf rokonai volnánk. Amennyiben én ilyen örült kijelentéseket soha nem tettem, azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok önökhöz, mint igaz magyarbarátokhoz, aki honfitársai ügyét ez idegenben szívén hordozza, kegyeskedjék alant soraimnak becses lapjában helyt adni: Január 30-án az említett lapnak egyik tudósítója azzal állott elő, hogy tudomására jutott, miszerint én Széchenyi László grófnak rokona vagyok s mint ilyen mellőzve lettem. Én a leg-határozottabban tiltakoztam ezen állítás ellen. Ekkor a magyarországi viszonyok felől kérdezőzködött, miről természetesen a legnagyobb készséggel adtam felvilágosítást. S midőn a párbeszédet hozta színyre, nagybátyám nevét, mint korának leghíresebb párbeszédjéjét említettem. Ekkor a reporter arra kért, hogy adjak neki néhány közérdekű arcképet a magammal együtt, mert a vasárnapi „Magazine”-ban bővebben öbajt a magyarországi viszonyokkal foglalkozni. Erre én készségesen becsátottam rendelkezésre néhány képet, a hegyaljai szőlőnk képét, a Rákóczi-ünnepély alkalmával a diszmagyarba öltözött bandérium Sátoraljnyhelyen való átvonulását ábrázoló képet s több hasonértékű képen kívül a saját és nagybátyám arcképeit is. — Mintán ismételtel kijelentettem, hogy közöttem és a Széchenyi-család között semmineműi rokoni kötelék nincsen s nem is volt soha s miután megmagyaráztam azt is, hogy az, hogy engem Apponyi Antal gróf társaságában láttak, még nem jelenti azt, hogy közöttünk rokonság álljon fenn, kérve kértem, hogy Széchenyi gróf nevét ne hozza semmineműi összeköttetésbe az én nevemmel. Erre elváltunk. Január 31-én reggel, legnagyobb meglepetésemre, az előbb említett czikket láttam a „New York American” hasábjain. Azonnal lementem a lapnak a Duane Street-en levő hivatalos helyiségébe, hol, felháborodva határtalan merészségükön, előadtam a tényállást s kértem a czikk helyreigazítását, amit a szerkesztő személyszen a meghatározottabb formában meg is ígért. Igéretét azonban mindeideig be nem váltotta. Ha a „New York American” nem ezafolja meg a hirt, annak vagyok kitéve, hogy a közönség engem szédelőnek néz s így egyedüli reményemet az ön oly sokszor bebizonyított honfitársi szeretetébe kell vetnem becsületem érdekében. Eme so-

raimmal egyidejűleg nyílt levelet intéztem a New Yorkban megjelenő összes angol napilapok szerkesztőjéhez.

Midőn még mindennemű félreértések elkerülése végett megjegyezni bátorodom, hogy a hír megezáfolása érdekében tett lépéseim a lap megjelenésének reggelén, mielőtt bárkivel ez ügyben értekeztem volna, történtek, ismételtel nagyon szépen kérem fentebbi kérelmem kegyes teljesítésére s vagyok megtisztelő jóságáért előre is hálás köszönetet mondva.

hazafias tisztelettel Szöllősy E. Kornél, 466 West 149th St., New York.

KIS TÜKÖR.

Apróságok az amerikai magyarság köréből.

A veres nadrág. Szombat reggel egy New Yorkhoz közel eső, de New Jersey állambeli városkából a következő levelet kaptam:

„Tisztelt Akra ur! Tisztelettel tudatom a tekintetes „Kis tükröt”, hogy városunkban igen jókat mutatnak a piros nadrágon. Városunk hazafias műkedvelő tagjai színelőadást rendeztek, még pedig katonásan; a darab jól sikerült, mert egy hatalmas, daljás katona, kire a veres nadrág szűk vala, bizony a legesiklandósabb helyen kiszakadt. A délczag katona, a színpadon a közönséggel szemben üle le egy székre s valószínű, hogy ekkor hasadt meg. Én, ki a sokaság háta mögött népség, katonaság valék, a szomszédom, aki nő vala, meglők s szól:

— Nézze már, uram, milyen veszedelmes helyen szakadt ki! Hirtelen odatekinték magam is és valóban ki volt szakadva s meglepetésben alig tudtam magyarázatát adni a mellettem ülöknek.

Segítettünk azonban a hasadáson. Kiszurrantam a színpadról, kerítettem pirosítót, befestettem szépen. A daljás katona izgott-mozgott, csiklandozta a pemzli rettenetesen. Nem állta végre meg szó nélkül, nagy dühösen hátramordul:

— Mit csinálsz te ott? — Pirosat fehérré! Föstöm a hasadást, katona ur!

Mégis mozog a föld. Seranton vidékén járt a napokban egy magyar lap ügynöke. Ismeretlen volt a vidéken, szerzett hát magának egy jóindulatu embert, aki ismerős is volt a vidéken és szívesen elvállalta a kalauz-szerepet.

Több napi együttműködés után kirándultak egy közeli faluba, ahol járda nem lévén, az ut közepén kellett gyalogolni. Ballagnak csendesen, szótlannul egy darab ideig a havon-fagyon, míg egyszer csak, éppen hogy mondjon valamit, odaszól az ügynök kísérőjéhez: — Mondja csak, Erdely, hiszi maga, hogy mozog a föld?

— Nem vagyok bolond! — szolt ez és nagyot lépett, hogy egy kis árkon átjusson. Hogy, hogy nem, megcsuszszant a lába és a kalauz elterült a hó tején.

Az ügynök elmosolyodik: — Hát hiszi-e már, hogy mozog a föld?

— Hinni hiszem, mer muszáj, de bizony Isten, jobb vót, mikor még nem mozgott.

Axelrod Benjámín, az élelmes. Ülök a kávéházban csendesen, mikor hozzám lép egy ur ezekkel a szavakkal:

— Uraságod újságíró? — Ötven perczentre. — Hogy érti? — A fele annak, amit írok, rendszeren már nem újság. — Lehet licitálni lefelé? — Nem! Lehetek valamiben szolgáltatára? — Csak azt akartam megtudni, hogy olvasta-e azt a hallatlan, mesés, csodás, kolosszális, epochális, fenomenális históriát? — Olvastam. — Mit szótl hozzá? — Mihez? — Mihez? Hát amiről beszél. — Amiről beszél? Uram Isten, hiszen minden lapnak van olyan szenzációs históriája. Honnan tudjam, hogy maga melyik lapot olvassa. — Én a kis Axelrod Benjámínról beszéllek. — Maga eszerint magyar hazánk hazánkban kívüli hivatalos lapjából böngésző históriáit? — Az mellékes. Én ragaszkodom ehhez a laphoz már csak azért is, mert nagyjaink ragaszkodnak hozzá. Mert, tudja kérem, én azt tartom, hogy annak van igazsága, aki hatalmas. Én pedig nagyon szeretem az igazságot. — Beszéljünk a Benjámínról. Mit akar vele? — Mit akarok? Tudja maga, mi csoda gyerek az? Századunk legnagyobb finánczeletésége. — No, no! — No, no? Majd én megmagyarázom, miért nem no, no! Avagy tudna maga öt centért, egy skatulya subiczért és két keféért hat darab hajójegyet venni? És végre még az öt centje, meg a subiczoló szerszámja is megmaradjon? Ugy-e, nem? Pedig maga magyar újságíró s ha nem is született, de okvetlenül képzett finánczeletés. Tudja, mit csinált az az ember, az a Béné, amíg idejétt? Odesszától Rotterdamig, Rotterdamtól New Yorkig, New Yorktól Rotterdamig meg vissza, megint ide, megint vissza, onnan Varsóba, onnan Rotterdamba, majd megint ide, subiczolt, subiczolt, egyre csak subiczolt... — Szóval átsubiczolta magát a világon. Hanem... — Mit, hanem? — Hanem adnék öt dollárt a subiczkos skatulyájáért, azért a feneketlen subiczkos skatulyáért, amiből csak subiczolt, subiczolt, egyre csak subiczolt, hat hónapig mindig csak subiczolt és mégse fogott ki soha a subiczkból.

— Minek az agának? — Minek? Hát ugy csinálnék, mint Axelrod Benjámín, subiczkolnék, subiczkolnék, egyre csak subiczkolnék, átsubiczkolnám magam a világon, mig el nem adnám a subiczkos skatulyámat, amelyikből sohasem fogy ki a subiczek, egy subiczkgyárnak és élném vígan, gondtalanul az életem, mintha én csinálnám a subiczkot... — Bocssáson meg. — Miért? — Azért, mert maga mégis nagyobb pénzügyi tehetség, pedig csak ötvenperczentes újságíró, mint Axelrod Benjámín. Milyen lehet a százperczentes? — Azt ne is kívánja látni. — Miért? — Mert az mind fekete már attól a subiczktól, amit egymásra kentek.

Akra. — White építész gyilkosát felmentették. A pittsburgi milliomosnak, Thaw Harrynak New Yorkban letárgyalt

bünpére lekötötte az egész művelt világ figyelmét. Thaw Harry tudvalevőleg felkereste a Madison Square Garden nevű mulatóhelyen White Stamford építész és ott, anélkül, hogy egy szót váltott volna vele, lelötte. Leelőtte állítólag azért, mert Thaw felesége, a mozgalmas multu Evelyn Nesbit, azt mondta férjének, hogy leánykorában White elcsábította őt.

Tavaly tárgyalták ezt a bünpert. A védők azzal érveltek, hogy Thaw a gyilkosság elkövetésekor elmebeteg volt s ezen a czímen felmentendő. Az esküdtek nem tudtak megegyezni s így a szenzációs ügyet újból kellett letárgyalni.

Most szombaton lett vége a pernek. Az esküdtek ugy találták, Thaw gyilkos tettének elkövetésekor be nem számítható állapotban volt s így felmentették. A felmentő ítélet sérti az igazságszerzetet s így nyilván megsértette az elnöklő bírót is. Ő nem bocsátotta szabadon Thawt, hanem elküldte a fegyeneczek számára létesített állami elmebetegintézetbe. Csak az a baj, hogy milliói segítségével onnan nemokára kiszabadul.

MAGYAR JOGVÉDŐ EGYESÜLET: betegséggyógyító osztálytal. (HUNGARIAN PROTECTIVE SOCIETY) Pittsburg, Pa. Alapított 1905-ben. Igazgatóságát gyűléseit tartja minden hónapban saját helyiségében: 433 Fourth Ave., Pittsburg, Pa. Elnök: Öhgyei János, t. elnök Király E. József, alelnök Henyeli Béla, pénztárnok Barna György, b. s. osztály pénztárnoka Horváth János, lev. titkár Pethé Károly, p. u. titkár Szabó Miklós, főgyógyász J. A. Metz és W. Clyde Grubbs, magyar ügyész és közjegyző Dobó István, orvos dr. Albert L. Király, ellenőrök Kovács Rudolf, Pogány Ferencz. Igazgatók Pittsburgban Osztrólsky Mihály, Horváth János, Mesterházy Károly, Willockban Pogány Ferencz, Connellville és vidékén Rutsch Péter, Kolosszár István, Trausky és vidékén Kránitz Kálmán, Flemingpark és Pittokban Kuruc Vendel és Adorján Lajos, Bructon és vidékén Kány Gábor, McKeesRocksbán Henyeli Béla és Szabó Miklós, McKeesportban Kány Guszty, Taugerben Lengyel János, Ambridgeben Szabó János, Irvinben Bukovinszki János, Coraopolisban Máté János, Dunkirben Simon József, New Brightonban Göresös Kálmán Duquesneban Gogolya András és Kolozi József, Coleyban (Castle Shannon) Báthory István, Leechburgban Soltész János, Rileyben Mitró János, Preston, Burdinen és vidékén Géci Imre és Melleg József, Pricedalen Krajnyák András, Coal Bluffshire Dakson Herspold István, Whitsetten Zohon Zsigmond, Coal-Center és vidékén Balogh János, Wickhavenben Gogolya István, Uniontown-Yorkon Rónay R. Mihály, W. Leiseninger Elek András, Uniontownban Matulaj Zoltán, Lyndonban Dobó László.

KERESEM zemplémegei Páczin községi fivéremet, Majoros Józsefet, aki tudtommal legutóbb Erie, O.-ban tartózkodott. Kérem a róla tudókat, hogy Andy Peczik, 75 B. Barnesboro, Pa. cím alatt értesítsenek. Gái Karolina. —10

HÁZASSÁGI AJÁNLAT. 37 éves, r. kath. vallásu, erős, egészséges bányász [özvegy ember, egy 7 éves kis leánykával], akinek szép vagyona és saját háza van, nőül öhajt venni egy 20—30 év körüli, r. kath. vallásu, tisztességes nőt. Fényképpel ellátott ajánlatok „Beregi szöke” jellege alatt Spangler, Pa.-ba kéretnek. —11

Rimaszécsi SZEGEDY GYULA urat felhatalmaztuk a „Bevándorló” képviselőjére. Mint ilyen, előfizetési és hirdetési díjakat felvehet.

UJDONSÁG MOST VEGYENEK! 200 KULÖNBÖZŐ SZÉP AJÁNDÉK 7 DOLLÁRÉRT. - ELŐRE CSAK 2 DOLLART FIZET. EURÓPÁBA KÜLDVE EGY DOLLÁRRAL TÖBB. — IRJA MEG A CZIMÉT. Egy szép, jótállás melletti kitűnő óra, egy szép revolver, egy helyező 175 betűvel, egy szép gyűrű drágakövel, egy gyémánt nyakkendő, egy arany (plated) óralánc egy lógóval, egy pár nagyon csinos kiegészítő drágakövel, egy zsebkész, egy olló, egy el-törhetlen fésű bőrtáskával, egy ruhakefe, egy hajkefe, egy női nyakék gyémántokkal és gyöngyökkel, egy medalion gyémánttal arany lánczon, egy gyufatartó, egy harmonika, egy zsebtükrő tartóval, egy szagos szappan, egy nagy skatulya bajuszpedrő, két üveg ot-kolon, egy kitűnő acélborotva, mely egyedül 3 dollárt ér, egy pamacs, egy borotvaszappan, egy zsebkönyv, egy tájték-pipa, gomblyuk-virágok, egy patent lunch-box enivalót vinni munkába, három szép értékű tárgy. EZT MIND ÉS MÉG SZÁMOS HASZNOS, NAGYON SZÉP DOLGOT. 200 DARAB LESZ AZ EGÉSZ. LEVELEKET ÉS PÉNZT CZIMEZZE PONTOSAN: The American Novelty Co., 95 Liberty St., New York City.

A BEVÁNDORLÓ

A magyar bevándorlók és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelen minden KEDDEN és PÉNTEKEN. A „Bevándorló” újságvallalat: Makray Aladár. Szerkesztő: SINGER MIHÁLY.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 327 EAST 13th STREET, NEW YORK. Telefonszám: 4350 ORCHARD. Pittsburgi Iroda: 1415 Fifth Ave., Pittsburg, Pa. Iródavezető: dr. Hódinka Tivadár.

ELOFIZETÉSI FELTÉTELEK. New York város egész évre \$3.— Egyesült Államok egész évre \$2.50 Magyarországi egész évre \$1.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every TUESDAY and FRIDAY. Published by the „Immigrant” Publishing Co. Aladár Makray.

Edited by MICHAEL SINGER. Editorial Rooms: 327 East 13th St., New York. Telephone: 4350 ORCHARD. Pittsburg offices: 1415 Fifth Ave., Pittsburg, Pa. Manager: dr. Theo. Hódinka.

SUBSCRIPTION RATES: For New York City, 1 year \$3.— For the United States 1 year \$2.50 For Hungary, 1 year \$1.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of Congress of March 3, 1879.

SZILÁNKOK.

—Aehrenthal báró osztrák külügyminiszternek a magyar delegációban elmondott beszédét még mindig megjegyzéssel kíséri egy európai, mint az amerikai sajtó. Azt tárgyalják fontoskodva, hogy a közös külügyi politikának legbölcsebb, mert legfelsőbb feje miert nem említette csak egy árva szócskával a hármasszövetséget?

—Európai és amerikai kartársaink nyilván elfelejtik azt, hogy még egy osztrák külügyminiszter szívében is lakhat a kegyeletnek egy kis része. Már pedig a kegyelet azt parancsolja, hogy a holtakról ne beszéljünk egyáltalában, ha jól nem mondhatunk rólok. Ezért nem említette az osztrák báró a hármasszövetséget.

—A komoly újságírás legkellemetlenebb kötelessége közé tartozik az, hogy olyan dolgokról is KELL írniunk, amelyeket különben érinteni nem szeretünk. Ilyen kellemetlen kötelességet kell teljesíteniük most.

—A Perényi Béla honfitársunk ellen intézett támadásokról van szó. Perényi Béla ur a magyar közügyekből mindig kivette a részét. E közügyekhez mindig hozzászólt szóban is, írásban. Meglehet, hogy néha túllőtt a célon, meglehet, hogy az ő politikai hitvallása téves. Az ilyen tévedések helyreigazítása, az elvi polemika a komoly és tisztességes sajtó egyik legszentebb és egyuttal legkellemesebb feladata.

—Az azonban már nem újságírás, a mikor egyéni becsületében támadunk meg egy embert, mivel ez egy nekünk nem tetsző cizkét irt. Pedig ezt eslekedte meg egy new yorki magyar újság, amely azt mondja szombati számában, hogy azért nincsen Amerikában magyar társadalom, mivel „a gyilkosság, irigység, marakodás akkora méreket ölt már, hogy aki nem él itt és nem látja, tapasztalja napról-napra, az el sem képzelheti.”

—Bizony ez szomorúan igaz. És nekünk magyar újságoknak kellene azon lenni, hogy véget vessünk ezeknek a botrányos állapotoknak. Ahelyett éppen az újságok azok, amelyek szabad prédának tekintik még a legjobbaknak becsületét is, amelybe meggondolatlanul, és, sőt rosszabb és fájdalmasabb, sok esetben határozott rosszakarattal mártják a roszdás tollakat.

—Ne panaszkodjunk mi azon, hogy nincsen társadalmi életünk, amikor éppen mi vagyunk azok, akik a társadalmi élet alapját, az egyéni becsületet nem tiszteljük.

—Ujabb példa erre Kovács Kálmán ur, a „Magyar Zászló” szerkesztője. Rozsdás tollal szerkesztői üzeneteket ír a „Bevándorló” szerkesztője címére, a mivel ez a faj és vallás ellen való lázítást egy vezércikkben elítélte.

—Teremtünk mi magyar újságírók magyar társadalmat. De előbb küszöböljük ki lapjaink hasábjából azt, amit még a csapszékben sem tűrnének meg valamirevaló emberek.

A NAGYVILÁGBÓL.

KIRÁLYGYILKOSOK.

Portugália királyát s a trónörökös megölték.

Irtunk a zavargásokról, amelyek az utolsó hetekben álmatlan éjszakákat okoztak Portugália királyának és kormányának.

Ezek a zavargások, vasárnap beérkezett kábelsürgönyök szerint, rémes és véres tettekben nyertek befejezést.

Károly király a királynéval, Fülöp Lajos trónörökösével és Manuel fiával nyitott kocsiiban hajtottak végig Lisszabon fővárosnak utcáin, amikor az egyik utcaszögleten egy felfegyverezett tömeg utját állotta a kocsiak s mielőtt a király kísérete megakadályozhatta volna, a kocsiiban ülőkre lőtt.

Három jövés találta a királyt és a trónörökösét. Mindjárt az első lövésére a király halálosan megsebesülve dőlt vissza a kocsi párnáira. A koronaörökös felemelkedett ülőhelyéből, de a következő pillanatban ő is visszahanyatlott. Amália királyasszony ekkor fiára vetette magát, mintha testével akarta volna ő fedezni. Már késő volt. A gyilkos golyók már megtették munkájukat. A király és a trónörökös rövid néhány perc múlva kiszenvedtek. A kis Manuel is megsebesült, de a kábelsürgöny szerint kigyógyul sebeitől.

A gyilkosság híre futó tűzként terjedt el Portugália fővárosában s még azok körében is megdöbbenést keltett, akik a minap a királyság megbuktatását s a köztársasági kormányforma létesítésének szükségességét hirdették. Lisszabonban a lakosság elvesztette teljesen a fejét. A király meggyilkolásában az általános forradalmat látják. A jobbmodu polgárok, a kormányférfiak eltorlaszolták házait, mert tudják, hogy az első támadásokat ellenük fogják intézni a forradalmárok.

A republikánusok vezetői kijelentették, hogy ők távol állnak a királygyilkosságtól s ezt feltétlenül elítélik. A kormány azonnal összeült tanácskozársra s messzemenő intézkedéseket hozott a forradalom elnyomására. Mindenekelőtt egy kiáltványt tett közzé, a melyben a forradalom tartamára még a képviselők immunitását is felfüggesztette.

NEM AKAR PARADÉT. Ferencz József ismétellen kijelentette, hogy eszázára való koronáztatása alkalmából semmi néven nevezendő költséges ünnepségeket nem akar s a pénz, amit erre a célra szántak, esetleg gyűjöltek, fordítsák inkább jótékony célra.

MEGLEPETT ÖSSZEESKÜVŐK. Lisszabonban, bár a portugál kormány erősen tagadja, forrong a nép. Pénteken este a rendőrség egy kis vendéglőt lepött meg, ahol az összeesküvők éppen tanácskoztak. A rendőrségnek azonban nem sikerült senkit sem elfogni, mert az összeesküvők közül néhányan revolverrel kezükben utjukat állták és addig tüzeltek a rendőrökre, míg azok vissza nem vonultak. Egy rendőrt agyonlőttek, háromat pedig súlyosan megsebesítettek.

KONFERENCIA. A nagy német és angol hajótársulatok képviselői szombaton kezdték meg Londonban a tárgyalásokat a differenciák elsimítása céljából.

LÁZADÁS. Perzsiában, Tábris városban a lázadás egyre növekedik. Az utcákon felkelő bandák vonulnak át, akik rabolnak és gyújtogatnak. Az orosz konzul az orosz alattvalók védelmére kózlakat kért kormányától. Az oroszok az orosz-perzsa határon katonaságot összpontosítottak.

STANDARD OIL CO. AFRIKÁBAN. Londoni jelentés szerint a Shell Transport & Trading Co. üzletét megvette, mely által Afrikában is ugyszólván egredárutója lett a petroleumnak.

VÁLIK A HERCEGNÉ. A mecklenburg-steliezi uralkodó fejedelem leánya, Mária, miután egy kisebb kalandon átesett, férjhez ment Jamelot György grófnő 1899-ben. Egy berlini kábelhír szerint a válóper megindult.

LÉGHAJÓVERSENY. A nemzetközi léghajóversenyre eddig 23-an jelentkeztek. Az első díjat Gordon-Benneth, a „New York Herald” kiadója adta.

A CZÁRNÉT OPERÁLJÁK. Az orosz czár feleségének állapota ismét rosszabbra fordult. Baját komplikálja az erős szembaj, mely annyira súlyos természetű, hogy csak operációval lehet gyógyítani. A czárné, mihelyt az operáción szereztesen tulesett, orvosi tanácsára délvidékre utazik.

NAGY CSALÁS. Nagy feltűnést keltett Budapesten az Áldor-czég leplelézése. A czég állítólagos petroleummezőket vásárolt meg s 250 korona erejéig részvényeket bocsátott ki. Közben a kormánytól kijárt magának 150.000 korona szubvenziót. Most derült ki, hogy a petroleum-mezők nem érnek egy fabatkát sem.

AZ OROSZOK HATALMA. A Juna vasutat, mely Perzsiát köti össze Oroszországgal most adták át a forgalomnak. Ez a vasut megerősíti az orosz befolyást Perzsiának északi részében és megkönnyíti az orosz csapatoknak Urumiahba való szállítását, ahol a határsértés miatt török katonák véres kimeneteli zavargásokat idéztek elő.

A KIRÁLYGYILKOSSÁGRÓL. A portugál király és trónörökös meggyilkolásáról — lapunk zártakor — újabb hírek érkeztek be. Az első távirat csak azt mondta, hogy a király és trónörökös meghaltak és Manuel herceg megsebesült. Manuel herceg sebe is súlyos, amennyiben abban a pillanatban, amikor a merénylőkre revolvert fogott és utánuk lőtt, jobb karján egy golyó érte. A királyt vállán horzsolta egy golyó s a bakon a kocsi mellett ülő lakáj is súlyosan megsebesült. A merénylet hírére persze sokan abban a hitben voltak, hogy a királygyilkosságban benne van Dom Miguel braganzi hercegnek, a trónkövetelőnek a keze is, amit azonban Portugália bécsi követé azonnal megczáfolott. Anglia azonnal Lisszabonba küldte hajóhadát, amely a rend helyreállításáig ott is fog maradni. Franco miniszterelnök házáat a gyilkosság éjjelén nagy néptömeg támadta meg, amit azonban az őrség szétvert. Manuel herceget kikiáltották királylyá. A merénylőket a köztársaság-pártiakat vádolják.

SOUTH BETHLEHEMEN. „A Bevándorló” egyes számának ára 3 cent. A UNITED FURNITURE STORES CO. 522—524 East 34k utca üzletében kapható.

RANKINI I. MAGYAR MÜKEDVELŐ ÉS ÖNKÉPZŐKÖR. — Alakult 1907. január hó 8-án. — Gyűléseit tartja minden hó első vasárnapján a Schwartz-féle Hallban. Elnök: Horváth János; alelnök: Bukorow Dusan; jegyző: Somovitz Sámuel; pénztárnok: Bukorow Dusan; pénzügyi titkár: Csapota Pál; vigalmi bizottság: Csetey Juliska k. a., Bodács Sámuel, Nagy Bertalan, Flus Istók, Penyós András; könyvtárnok: Kardos István.

NÉMETH DEZSŐ

OKLEVELES AMERIKAI MAGYAR ÜGYVÉD. Peres és perenkívüli ügyek. Közjegyzői okmányok. TŰZBIZTOSÍTÁS. — REAL ESTATE. 136 CHAPIN ST. (a Jefferson street sarkán) SOUTH BEND, IND.

AMERIKAI DOLGOK.

ROOSEVELTET HIVJÁK. Cooke-né az újság new yorki lakos levelet irt Roosevelt Tivadarnak, melyben arra kérte őt, vállalná el hetedik fiugyermekeinek a keresztapaságát. Roosevelt titkárja utján értesítette Cooke-nét, hogy a keresztapai tisztet elfogadja.

ÖT CENTEL A ZSEBÉBEN. Axelrod Benjamins a rendőrség a gyermekbírószág elé állította. A 15 éves fia aztán elmondta, micsoda kalandokon át jutott Amerikába. Odesszában az apja a gyerek markába nyomott 10 kopeket [valamivel kevesebb, mint öt cent], egy doboz cipőfényaszt. Axelrod Benjamins aztán elment Rotterdamig, ahol hajóra ült. New Yorkban nem bocsátották partra, hanem visszaküldték. Háromszor lopta fel magát Rotterdamban a hajóra, míg végre harmadik esetben egy utas pártfogásába vette s így tudott partraszállani. New Yorkból Pittsburgba ment, ahonnan most került vissza New Yorkba, ahol a gyermekbírószág vonta kérdőre. Birái előtt elmondta, persze részleteiben is, a fenntebb irtakat és felmutatta a 10 kopeket, a doboz fényaszt és a két cipőkefét. A bíróság erre ez felelte: „Ha nem igaz, akkor jól van kitalálva.”

ÉHEZŐ MUNKÁSOK. West Senecában a rendőrség attól tart, hogy a munkanélküliek komoly zavarokat idéznek elő s éppen azért erősítést kértek Buffalóból. Egy kereskedő a nagy nyomort látva, 400 kenyerezt osztott ki, ami azonban segítség helyett csak bajt idézett elő, amennyiben a sorban hátul állók nem győzték várni, míg a sor rájuk kerül, odarohantak a kenyerezt osztóhoz és szétépedtek a kenyereket, nagyrészt pedig a tülekedés közben összetaposták. Megállapították, hogy 2074 ember a szó szoros értelmében éhezik. A Lackawanna vasutársaság, hogy a nyomoron segítsen, 200 embert alkalmazott és 1000 dollárt kiosztás végett átadott a segélybizottságnak. Buffalóban és West Senecában a munkások javarésze bevándorolt.

A BEVÁNDORLÁS. A januári bevándorlást véve alapul, ebben az évben aligha fognak többen az Egyesült Államokba vándorolni 300.000-nél, míg ugyanazt az időt véve alapnak, 500.000 ember fog visszavándorolni. Hogy a múlt évi januári és az idei januári bevándorlás között milyen a különbség, azt legelőkelőbbben a Pennsylvania gőzös utasainak száma mutatja. Ez a gőzös ezidén ugyanaz nap érkezett a new yorki kikötőbe, mint tavaly. De amíg tavaly 1900 harmadosztályu utast hozott, addig ezidén össze-vissza csak 200-at. A visszavándorlók száma az elmúlt január hónapban 280 perccenttel multa felül a bevándorlók számát.

NINCS HELY. New York város a hajléktalanoknak szombaton este már nem tudott hol helyet adni, hát felajánlotta nekik a városi hullaház egyik mellékhelyiségét. Sokan inkább künn maradtak a hidegben a szabad ég alatt. A hullaházban elhelyezett padokon 75 ember töltötte éjszakáját.

MEGAKADTAK A VONATOK. E hó 1-én olyan erős hóvihar volt a Pennsylvania állambeli Latrobeon, hogy e miatt a vasutak csak nagy késéssel közlekedhettek. A JÓ ÉTVÁGY. Eckert Emma, aki Philadelphióban a Ward-családnál mint posztokna volt alkalmazva, mindig éhes volt, bár mindig evett. Ami ehető volt, azt ő megette. Szombaton aztán kitűnő vacsorát csinált magának. Megevett 16 banánát, 6 narancsot, 1 font cukorkát és 2 esomag veselint. Hanem ez volt az utolsó vacsorája. Harmadnap irtózatok között meghalt.

KIVÉGZÉS. A Pennsylvania állambeli West Chesterben az esküdtszék Lewis Irvint, aki mostoha leányát megfojtotta és a kertjében elásta, az elsőfoku gyilkosság büntetésben bűnösnek mondta ki. Lewist a jövő hetekben kivégzik.

VÉDELEM NÉLKÜL. New Yorkban majdnem minden nemzetiségű bevándorló talál már itt egy menházat, mely őt védelmébe fogadja, csak az orosz nem. Ha valamelyik orosznak Ellis Islandon nehézségei támadnak a partraszállás tekintetében, nincsen, aki segítségére siessen. Ennek tudható be, hogy a visszaküldötteknek oly aránytalanul magas a száma.

STRÁJ. BUDAPESTI SZÁZÉK. A magyar újságírás legkellemetlenebb kötelessége közé tartozik az, hogy olyan dolgokról is KELL írniunk, amelyeket különben érinteni nem szeretünk. Ilyen kellemetlen kötelességet kell teljesíteniük most.

Schwabach Magyar Bankháza. \$15,000.00 Biztosíték New York Állam Pénztáránál. 1431—1st Ave., New York, a 74-ik UTCZA KÖZELÉBEN. HAJÓJEGYEK bármely vonatra eredeti áron. PÉNZKÜLDEMÉNYEK legbiztosabban és leggyorsabban továbbítanak. KÖZJEGYZŐI IRODA. — HAZAI ÜGYEK gyors és pontos elintézése. — Felvilágosítás INGYEN. — TŰZBIZTOSÍTÁS.

United States Health and Accident Insurance Co. I. B. PITCHER, President. BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BETEGSÉG, BALESET ÉS HALÁLESET. KELETI FŐIRODA: 76 William street, NEW YORK. SEGÍTÉS BETEGSÉG, BALESET ÉS HALÁLESET ELLEN! AKI családját és önmagát szereti, siessen beiratkozni. Beíratási díj 5 DOLLÁR, havi járulék 1 DOLLÁR. AKI természetes módon megbetegszik, félve át minden napra egy dollárt kap. AKI baleset folytán megbetegszik, egész éven át havonta 20 dollárt kap. AKIT utazás közben baleset ér, hetenkint tíz dollárt kap. AKIT baleset folytán utóli a halál, örököseinek a társaság kétszáz dollárt ad. MAGYAR KÖRLIVELET, MELY MINDEN TOVÁBBIT MEGMOND, KIVÁNATRA INGYEN MEGKÜLDÜNK MINDENKINEK BÁRHOVA. UNITED STATES HEALTH & ACCIDENT INSURANCE CO. 76 William street, NEW YORK CITY.

JACOB KLEIN MAGYAR BANKHÁZ, HAJÓ- ÉS VASUTI ÜGYNÖKSÉG, KÖZJEGYZŐI IRODÁJA. 1340 Penn Avenue, PITTSBURG, PA., és 207—6th Avenue, HOMESTEAD, PA. KÜLDÜNK PÉNZT az ő-hazába oleső áron és 30 nap alatt kézbesítjük a pénz átvételét igazoló postal feladó levéllyel. VESZÜNK ÉS ELADUNK külföldi pénzeket. Pénzkelet elhelyezzük bármely hazai bankba, vagy a magyar királyi postatakarékpénztárba és beszerzzük az eredeti betétkönyvecskét. ELADUNK HAJÓJEGYEKET a leggyorsabb hajókra a hajótársulatok eredeti árán és utasaink a leggyorsabb vonattal a Pennsylvania Union depójáról továbbítanak New Yorkba. ELFOGADUNK BETÉTEKET a „HUNGARIAN AMERICAN SAVINGS & TRUST CO. JAVARA IS. MAGYAR AMERIKAI TAKARÉK ÉS HITELTÁRSULAT, DUQUESNE, PA. Két százelek csekkszámára. Négy százelek betétszámlára. ALAPTÖKE ÉS FÖLBSLEG \$175,000.00.

Kedd, február 4. Haz Arg BUDAP sodik aleh nak és öcs lovagias af huszárhad már meg i hadnagy f a képvisel lázatban fek pár napra ügynek ér Körülbe feltűnően k Jozsef Bu Keszt, akik mosnak ta fiaival s a leányával. ria-szálló kást s ami budapesti szárhadna hadnagy h viselő a a mondta a f ha nem ak vedni, keré dászkiúrt-s Palaciózn merkedtek koztak, mi czidens ne a papa, a a Hungária- nagy több asztalnál vetlen közt Rakovszky és a fivére csoráztak, felszóltak és a kertjében elásta, az elsőfoku gyilkosság büntetésben bűnösnek mondta ki. Lewist a jövő hetekben kivégzik. VÉDELEM NÉLKÜL. New Yorkban majdnem minden nemzetiségű bevándorló talál már itt egy menházat, mely őt védelmébe fogadja, csak az orosz nem. Ha valamelyik orosznak Ellis Islandon nehézségei támadnak a partraszállás tekintetében, nincsen, aki segítségére siessen. Ennek tudható be, hogy a visszaküldötteknek oly aránytalanul magas a száma. STRÁJ. BUDAPESTI SZÁZÉK. A magyar újságírás legkellemetlenebb kötelessége közé tartozik az, hogy olyan dolgokról is KELL írniunk, amelyeket különben érinteni nem szeretünk. Ilyen kellemetlen kötelességet kell teljesíteniük most. nos aztán tovább a Ferencz f gyék le ró válasz az egyszé őket. Erre ban a baskodni az igazsá az egyszé rencz titl A béke és gatót elb BUDA színészne emelt a r le értékes rögön eg kívül a s zálogháza csön inté zában tal a színész zálogháza nal kiad Két hón a karkötő si mérnö töt. Mil hogy a László R indított meg is it logköles lentette ben ma budapest dr. elnök azt állit karkötő tartózkó Minth is, hogy hónapi

Hazai Dolgok.

Argentiniáiak Budapesten.

BUDAPEST. A képviselőház második alelnökének, Rakovszky Istvának és öccsének, Rakovszky Bélának lovagias afférjük támadt Sárosi Oszkár huszárhadnaggyal. Rakovszky Béla már meg is vivta a párbajt, melyben a hadnagy fején sebesült meg súlyosan, a képviselőházi alelnök pedig súlyos lábán feküdt a lakásán, ezért az affért pár napra elhalasztották. A lovagias ügynek érdekes részletei vannak.

Körülbelül két hét előtt igen előkelő, feltűnően gazdag argentiniai familia érkezett Budapestre. Az öreg Palacióz José, akit Buenos Ayresben is millió-mosnak tartanak, feleségével, anyjával, fiával s ami a fő, négy gyönyörűséges leányával. Az argentiniaiak a Hungária-szállodában bérletet kényelmes lakást s ami szabad idejük volt, egyetlen budapesti ismerősök, Sárosi Oszkár huszárhadnaggyal társaságban töltötték. A hadnagy bátyja ugyanis előkelő tisztviselő az argentiniai nagykövetségen, ő menta a családnak, hogy Budapesten, ha nem akarnak unatkozni, vagy eltérni, keressék fel az öccsét, aki a Vadaskürt-szállodában lakik.

Palaciózék és a huszártiszt meg is ismerkedtek, együtt vacsoráztak, szórakoztak, míg egy vasárnap egy kínos incidens nem jött közbe. Az amerikaiak, a papa, a mama és a négy szép leány a Hungária-szálloda éttermében, a hadnagy több tiszt társaságában egy másik asztalnál vacsoráztak, Palaciózék közvetlen közelében pedig két ur ült, a két Rakovszky, a képviselőházi alelnök és a fivére. A hölgyek nyugodtan vacsoráztak, egyszerre azonban hirtelen felálltak és kivonultak a teremből. A hadnagyot meglepte a dolog, utánuk sietett s a hölgyek azt a felvilágosítást adták, hogy nem képezek vacsorázni, mert a két ur a szomszéd asztalnál molesztálja őket.

Sárosi ekkor odalépett Rakovszkyékhoz, akik sajnálkoztak a történeten és ajánlották, hogy bemutatkoznak a hölgyeknek, hogy kimagyarázhassák a történeteket. A hölgyek azonban erre nem reflektáltak, mire heves szóváltás után a hadnagy provokálta a képviselőház második alelnökét és az öccsét.

Sztrájk a Heidelberg-gyárban.

BUDAPEST. A Heidelberg-féle vegyészeti gyárban mult héten sztrájkra lépett százhatvan munkás. A gyárban hihetetlen állapotok uralkodnak, aminek jellemzője nem kell többet felhozni, minthogy az utóbbi évben nem kevesebb, mint tizenkét ember halt meg festékmérgezésben. A galicizisztályban oly mérges párákat kénytelenek a munkások belélegezni, hogy két esztendőnél tovább nem bírják. Azonfelül a munkások rendkívüli módon tul vannak terhelve. Egy munkás, Kosztelnik János aztán kijelentette, hogy nem bírja tovább a munkát; szólt is Hermann Ferenc főmőlnárnak és arra kérte, vegye le róla a tulságos nagy terhet. A válasz az volt, hogy a főmőlnár gorombáskodni kezdett és amikor a munkások az igazgatóhoz fordultak elégtételért, az egyszerűen rongy-népek nevezte őket. Erre a nem várt inzultusra nyomban abbahagyták a munkát és a Jásztik-féle sztrájktagyára vonultak. A munkásszövetség részéről Kovács Ferenc titkár intézi a munkások ügyét. A béke csak úgy jöhet létre, ha az igazgatót elboesztják a gyárból.

A színésznő karkötője.

BUDAPEST. László Róza budapesti színésznő a mult év nyarán panaszt emelt a rnedőrségnél, hogy ellopták tőle értékes karkapreczét. A rnedőrségnél rögtön egy detektívet adtak melléje, a kivél a színésznő végigjárta a fővárosi zálogházakat s a „Budapesti zálogkölcson” intézet részvénytársaság” zálogházában találtak is egy karkötőt, amelyet a színésznő sajátjának ismert fel. A zálogházban 250 korona ellenében azonnal kiadták a karkötőt a színésznőnek. Két hónap múlva azonban jelentkezett a karkötő zálogcédulájával egy fővárosi mérnök s ki akarta váltani a karkötőt. Mikor azután felvilágosították, hogy a karkötőt rendőri utasításra László Rózának adák ki, a mérnök pert indított a zálogház ellen s a bíróság meg is ítélte részére 700 koronát. A zálogkölcson-intézet erre csalás miatt jelentette fel a színésznőt, akinek ügyében ma tartotta meg a főtárgyalást a budapesti büntető törvényszék Makucz dr. elnöklete alatt. A színésznő most is azt állítja, hogy a zálogházból elvitt karkötő az övé volt s azt Amerikában tartózkodó huga adta neki ajándékba. Minthogy a tárgyaláson kiderült az is, hogy a zálogkölcson-intézet a három hónapi elévülési határidő eltelté után

tette meg a színésznő ellen a feljelentést, a bíróság elévülési ezimén megszüntette az eljárást.

Zászlószentelési ünnep.

BUDAPEST. A magyar államvasutak mozdonyvezetői és fűtőházi munkásai egyesületének zászlaját mult hét-főn szentelték fel a terézvárosi plébánia templomban. A zászlóanyai tisztet gróf Batthyány Tivadarné töltötte be. Az egyesületi tagok a felszentelendő zászló alatt az egyesület helyiségéből indultak a templomba. Elöl lovasbandérium haladt, utána zenekar, majd tizenkét fehérruhás koszorúsleány, az egyesületi tagok az egyet hatalmas kék lobogója alatt, utánuk ötlovas díszkocsin gróf Batthyány Tivadar leányával, Hanna grófnővel, s hosszú kocsisorban a vendégek. Az érdekes menetnek a főváros utcáin igen sok nézőközsége volt. A templomban Stieber Vincze apátplébános szentelte fel az egyesület zászlóját, hazafias szép beszédet intézve a jelenvölt közönséghez. Az ünnepély után az Összetartás dalára a Szózatot énekelte el. A menet ezután az egyesület helyiségeibe tért vissza, hol lakoma volt.

Vérező katonák büntetése.

BRASSÓ. A hadbírósg most mondott ítéletet azok felett a katonák felett, akik, mikor a nyáron a Brassó melletti Kereszténysziget községben átvonultak, nagy vérezést vittek végbe a román parasztok között. A brassói hadbírósg Wolf örmestert, aki a katonákat a parasztokra uszította, lefokozásra és egy évi súlyos börtönrre, a többi tizennégy huszárt pedig hat héttől hat hónapig terjedő börtönrre ítélte.

Harminezéses pör.

DÉVA. Harminez év óta huzódó örökösödési ügyben döntött a Kuria. Makray László erdélyrészi földbirtokos, negyvennyolczas honvédezedés, 1876-ban elhalálozván, hnyadmegyei uradalmaait hasonnevű fiára, szolnokdombokai földbirtokát pedig leányára hagyta. Az örökösök azóta folyton perben állnak egymással. Makray László zenezszerző — míg a leány-örökösök már rég vára döntöttek, de a leánytestvérek ekkor ismét keresetet indítottak, melyben azt kérik a dévai törvényszéktől, hogy kötelezze Makray Lászlót az örökösés átvétele előtt félmillió hagyatéki teher kifizetésére. A dévai törvényszék, valamint a kolozsvári tábla ezt a keresetet elutasította, melyet most a Kuria is jóváhagyott.

Népkutatás a kaszárnyában.

ESZTERGOM. A katonai szolgálatra bevonult legénységet gazdasági oktatásban részesítik, még pedig nem katonák, hanem ezivlék. A 76-ik gyalogezred parancsnoka, Hess Rezső ezredes felkérte a város tanácsát, tegye lehetővé, hogy az ezred legénysége részt vehessen a népakadémia ismeretterjesztő előadásain. A város örömmel fogadta az ezredes kérését és Szülőgyémi Gyula igazgatót bízta meg az ismeretterjesztő előadások megtartásával. Az előadások most kezdődtek meg a kaszárnyában és azokat esztergomi tanárokon és tanítókon kívül előkelő egyén tartja, úgy hogy a téli szezonban huszonöt előadást hallgathatnak a bakák. Az előadások a kisgazdaságok minden ágával foglalkoznak, megismertetik a hallgatókat az állattenyésztéssel, szőlőlepitéssel, a gazdálkodási rendszerekkel, ezenkívül ismertetik az adózást, a mezőgazdasági törvényt, a gazdasági gépeket, az időjárás alakulásait, az állathetőségeket, szóval mindazt, amire egy kisgazdának szüksége van. Az előadásokon az egész ezred legénysége részt vesz.

Leégett barakképület.

IGLÓ. Az iglói honvédlaktanya nagy-kiterjedésű barakképületében tűz ütött ki, amely porrá égett. Azt hiszik, hogy a tüzet rövid zárlat okozta. A tüzoltóság sikertelenül a tüzet lokalizálni.

Pángermánok a Szepességben.

IGLÓ. A Szepességben eddig nagy harezot kellett folytatni a pánszlávizmussal ellen. Ujabban pángermán igazítás is folyik, különösen a németek lakta városokban, hol a magyargyalázó rőpiratokat nagy számmal terjesztik. A hatóságok mindenütt lefoglalták a rőpiratokat.

Megfagyott ember.

KAPUVÁR. Sopronmegye. Dénesfa község mellett egy embert megfagyva találtak. A megfagyott ember Czirák község felől Dénesfa felé igyekezett, de az esti igen heves és hideg szél megállásra kényszerítette és a falutól nem messze a földken levő szakmakkal eldőlt. Keresett menhelyet, ahol halálát is

lelte. A fagyott ember kisludai illetőségű kovács volt, ki kéregetésből tetgette életét. A halott mellett találtak egy üveget is, amelyben valószínűleg pálinka lehetett, ugyszintén az az napon összeszedett adomány is mellette volt, t. i. néhány huszdarab. A halottat a dénesfai temetőbe temették el a község előljárósága.

Bezárt iskolák.

KAPUVÁR. Sopronmegye. Itt a kanyarójárvány oly nagy mértékben lépett fel, hogy a járás főszolgabirája az összes elemi iskolákat a járvány szüntéig becsukatta. Az óvodát már előbb kellett bezártni.

Orvosok balesete.

KAPUVÁR. Sopronmegye. Az elmult héten Vogel József orvos, kit mostanában neveztek ki a vármege főorvosává, Kapuvárról Öntésmajorba igyekezett kocsiján, midőn a lovak megbokrosodtak és a kocsit majdnem az árokba döntötték. Vogel dr. kiugrott a kocsiból, de izomrándulást szenvedett. Helyette aztán László Samu, a nem régiben kinevezett járási orvos ment Öntésre, de ő is póruljárt, mert kocsija az árokba dőlt és ő fejét három helyen is beütötte.

Letartóztatott szabadjegyszédelgő.

KASSA. Varga Kálmán azelőtt vasuti állomásgyakornok volt s e minőségben persze ingyen utazgathatott. Az államvasutaktól csakhamar kitétek a szűrést, ő azonban tovább is próbált előbbi minőségében ingyen utazgatni. Mindaddig utazgatott, míg végre a napokban a fiatal urat a kassai állomáson el nem csípték és a rendőrségnek át nem adták.

Agyonütött legény.

LAJTASZENTMIKLÓS. Minapban este Merl János 25 éves gyári munkást, midőn a koresmából távozott, az utcán ismeretlen tettesek megrohanták és késekkel, meg egyéb vasszerszámokkal addig ütötték, míg meghalt. A holtestet reggel találták meg a járókelők. A csendőrség megindította a nyomozást s néhány gyanus egyént le is tartóztatott.

Harez a csendőrökkel.

MÁRAMAROSSZIGET. Deák János huszti iparossegéd és ennek bátyja, Deák István közös baka, ki az orosz karácsonyi ünnepekre jött haza Kassáról, itt as állapotban dalolva mentek végig Huszt fővezáján. Brindza József csendőrszervező, aki portyázásban volt, felszólította a Deák-testvéreket, hogy ne csináljanak közbotrányt, hanem térjenek csendesen haza. A Deák-testvérek erre visszakiáltották, hogy a csendőr bizony nem fog nekik parancsolni és Deák János hirtelen a gyantulann csendőrszervezőnek ugrott és megragadta fegyverét, mire bátyja is oda-sietett és egyesült erővel kiszakították a csendőrség kezéből a fegyvert. Brindza ekkor kirántotta kardját és Deák János fejére, majd kezére több súlyos ütést mért és egy vágással megsebesítette Deák Istvánt is. Deák János eszméletlenül összerogyott; Deák Istvánt pedig a csendőrség letartóztatta. A súlyosan megsebesült Deák Jánost a máramarosszigeti közkörházba szállították, hol Benesik János vizsgálóbíró ki akarta hallgatni, de az nem tudott kérdéseire felelni. Kassáról egy százados hadbíró érkezett Husztra, hogy vizsgálatot indítson, vajjon a csendőr a fegyvert jogosan, vagy jogtalanul használta-e.

A kis hadnagy tragédiája.

NAGYVÁRAD. Janky György, a Nagyváradon állomásozó 3. számú tüzezerezet hadnagya, Janky néhai tábornoknak a fia volt. Mint onnan jelentik, a 22 éves Janky a nagyváradi társaságban közkedveltségnek örvendett. Szerelmes volt egy előkelő állású állami főtisztviselő leányába. Szombaton este egy táncestélyen találkozott ideáljával. Mikor vasárnap hajnal tájban hazament, odaült nagy állótkre elé s balhalántékára irányzott golyóval agyonlőtte magát. Ugy találta szállásadónője holtan. Asztalán leragasztott fénykép mellett tisztírtáshoz intézett két levél hevert. Az arczképet borító papírlapra felírta a szerelmes kis hadnagy. Tettem oka életunság, szerelmi bánat. Egyetlen kívánságom, hogy temetésemen ideálom nőtját húzza el a cigány: „Csak egy kis lány van a világban...”. A hullát a csapatkórházba szállították.

Rablótámadás a híd alól.

ÖZD. A rimamurány-salgótarjáni vasúti Özd községben levő vasgyárából két tisztviselő, Zsarnay Mihály és Nagy Albert, halvanezer koronát szállítottak kocsin Bácszállásra, hogy abból az ottani ipartelep munkásainak kifizessek a munkabért. Az említettek kívül a kocsis és Galaba József csendőrtizedes

LEGGYORSABB PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA.

KÉT NAP ALATT!

kifizettek bármilyen összeget azon ó-hazai címzettnek, amelynek a pontos címze általam az ó-hazai bankomnál egy TITKOS JELSZÓ alatt lett előjegyezve.

Külbönség csak

.. 68 CENT ..

mely hozzáadandó a pénzájrzegyekben felsorolt rendes árákhoz. Felkérem tehát honfitársaimat, hogy mindazon

Ó-HAZAI CZIMET

vagy címeket, amelyekre rendszerint pénzt szoktak hazaküldeni, nálam egy levelezőlapon bejelenteni sziveskedjenek, hogy én azokat az ó-hazai bankomnál idejében előjegyezhessem.—Mindennemű felvilágosítással szivesen szolgállok.

Honfitársi üdvözléttel

LÁNG JÓZSEF

a „NEMZETKÖZI UTAZÁSI IRODA ÉS PÉNZVÁLTÓ TÁRSASÁG” igazgatója.

1496 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.

ültek a kocsin. A Sajóvárkony és Bácszállás közötti uton egy híd alól négy fegyveres alak többször sortízet adott a kocsiban ülőkre, aminek következtében Galaba csendőrtizedes meghalt, Nagy Albert és a kocsis súlyosan megsebesültek. A legkritikusabb pillanatban a bálné—miskolci vonat haladt el a merénylet színhelye mellett, amelyről meglátták a történetet s a vonatot azonnal megállították. Így sikerült Zsarnaynak, akinél a pénz volt, megmenekülnie. A tettesek elmenekültek. A nyomozás folyik. Miskolczról a királyi ügyész, egy vizsgálóbíró csendőri fedezettel mentek a helyszínére. Tudósítások szerint az első golyó a csendőr fejét érte, aki holtan bukott le a kocsiról. A golyó keresztülhatolt a csendőr fején és a kocsis lágyékába hatolt, életveszélyes sebet ejtve. Nagy Albert hivatalnokot látán érte a golyó. Ekkor a szerencsés sérteletlenül maradt Zsarnay leugrott a kocsiról és a holt csendőr fegyverével a támadókra lőtt, akik folytatták a tüzelést. Éppen ekkor ért a hidra Bálné felől a személyvonat, amelyről meglátták a történetet. A vonatot megállították, az utasok leugráltak és a megtámadottak segítségére siettek, amire a zsiványok elmenekültek, mielőtt a pénzhez jutottak volna. Zsarnay ezután a kocsival a csendőrségre hajtotta. A nyomozás azonnal megindult és pedig abban az irányban, hogy a rablótámadást olyanok követték-e el, akik a viszonyokkal ismerősek.

Az elhagyott menyasszony boszúja.

PÉCS. Seregély Julia pécsi szobaleánnyal két évig folytatott szerelmi viszonyt Kovács Gergely nagyharányi legény, mig Pécsét katonáskodott. Mikor hazament a katonaságtól, többé mit sem akart tudni a leány felől, akit pedig Pécsét mindenki előtt a menyasszonnyaként mutatott be és otthon el is jegyzett magának egy másik leányt. Az elhagyott menyasszony ezt megtudva, hazament a faluba, ott kileste a hűtlen

MEGBIZHATÓ KÖZJEGYZŐRE
ha van szükség, úgy menjen bizalommal PARTOS PATIKÁ-JÁBA, 160 2-ik Ave., 10-ik utca szögletén, ahol PARTOS gyógyszerész, ki egyszersmind KÖZJEGYZŐ áll rendelkezésükre azoknak, kik kiskorukat akarnak kihozatni, meghatalmazás, utlevél, eskü, válóper, vagy bármily hivatalos irat kiállításánál.
— EGYEDÜLI VALÓDI —
Magyar Patika.

LITTLE BOULEVARD
— Elsőrangú magyar könyha. —
56 MASODIK AVENUE, NEW YORK a 3. és 4. utcák között.
P R O P P E R H. tulajdonos.
— Ebből, vagy vacsora 25 cent. —

DEUTSCH TESTVÉREK
BANKHÁZA
319 East Houston st., New York.
Törvényes képviselői a legjobb hajóvonalnak, Hamburg, Bréma, Rotterdam, Antwerpen, vagy Flumen át a Cunard vonalon.
Pénzküldemények továbbítására az óházába a legmegbízhatóbb czég.
KÖZJEGYZŐI HIVATAL.
Magyar kölesönkönyvtár, tüzbiztosítás, csomagok kihozatala és haszaszállítása.
Levélcím:
DEUTSCH BROS.,
319 East Houston st., New York.

HA ELADNI
akarja Magyarországon fekvő vasgyantát,
HA VÁSÁROLNI
akar földet Magyarországon, forduljon ezen címre:
John Majeros
402 So. Washington Ave., Scranton, Pa.

THE STAR BOOK BINDING CO.
Alsóvárosi üzlet: 153 East 4 street
Felsővárosi üzlet: 220 East 109 street
NEW YORK.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát.
— JUTÁNYOS ÁRAK. —

NEMZETI KÁVÉHAZ
282 East, Houston str., New York.
Tulajdonos: LEVKOVITS S.
— Magyar könyha. —
A BORTERMELŐK ORSZÁGOS SZÖVETMÉGEKNEK BORAI ÉS PÁLINKÁI.
Jutányos árak. Pontos kiszolgálás.

MOLNÁR KÁROLY
Cleveland, O. 2747 E. 79. st. alatti legmodernebbül berendezett szalonját ajánlja honfitársai pártfogásába. Pompásnál pompásabb italok, tűzes magyar borok, kft. n. szivarok, billiárd, kugliz, stb. állanak a közönség rendelkezésére.

ZA
BEN.
LOJE.
a további
atos el-
SÍTÁS.
ance Co.
LALESET
RK.
NI
HEALTH
FRANCE CO.
treet, New York.
gha belépné óhaj-
zozzám magyar
..... utca
.....
e a fenti címre.
KIVÁNATRA
CE CO.
T ERŐVEL
NÖKSÉG,
STEAD, PA.
sítjuk a pénz
zük bármely
beszerzzük
parolátok ere-
járól tovább
GS & TRUST
ESNE, PA.
betétszámlára.

legényt és az utcán le akarta szurni. Több súlyos sebet ejtett rajta, mire lefogták és ártalmatlanná tették. A menyőnyő leányt bekisértek az ügyészéghoz fogházába.

Öngyilkos leány.

PÉCS. Öngyilkosságot követett el Vígardi Aranka, egy tizenhét éves fiatal leány. Bezárkózott a lakásába és ott mellette lőtte magát. Mire tettét észrevették s rátorított az ajtót, már meg volt halva. Egy levelet hagyott hátra, melyben azt írja, hogy életuntagságból lett öngyilkos.

Vasuti katasztrófa.

RÓZSAHEGY. Az árvavölgyi vasut Trszeten mellett kisiklott. A postakocs összezúzódott s Takács potakalauz súlyosan megsebesült.

Ártatlan meggyanusítva.

RÁKOS. Este a munka befejezése után a rákosi dombok mellett fekvő téglagyárból két munkás, kit a napi nehéz munka tett szurttossá, jött sietve a város felé, hogy még szükségletüket ott beszerezhesék. Hazafelé való útjukat természetesen batyuval megrakottan már lassabban tették, meg-megpihenve az úton. Egy a közelben portyázó őrszem azonban gyanút fogott, igazolásra szólította fel őket, egyben batyujukat is megnöztetve, egyebet azonban nem talált benne, mint friss, ropogós Bánd-féle házi kenyereket. A meggyanusítottak boldogan vették aztán útjukat batyujukkal, mely miatt nem sajnálták az utat és a gyanusítást.

Megfagyva találtak.

S. A. UJHELY. A rendkívül hideg időjárásnak, mely az új évvel beköszöntött, Sátoraljai helyben mindjárt az első napon megvált a maga áldozata. Mult hó 1-én 6 óra tájban a járókelők egy megfagyott emberre lettek a Hecken. A szerencsétlen valószínűleg ittas állapotban elesett s mivel tovább menni nem bírt — megfagyott. A rendőrség már csak a megfagyott egyénnek a hullaházba történő beszállításáról gondoskodhatott, mert a száznál több emberben, mire rákaptak, egy szemernyi élet sem volt. A megfagyott ember neve: Palotai László, sátoraljai helyi születésű, 47 éves, volt géplakatos, ki az utóbbi időben koldulásból tartotta fenn magát. A váratlanul s átmenet nélkül bekövetkezett hideg időjárás és fagy első áldozatát mult hó 3-án temették el a köztemető hullaházából, hová hatósági intézkedésre szállították be. Lehet az is, hogy a szerencsétlen koldus nem volt ittas, de tehetetlenségében, elgyengülten a vihar erejétől esett össze a Hecken, ahol rátaláltak.

A munkás halála.

SUJA. Dubez András huszonhárom éves sujai munkás munkát ment keresni Csikományba. Múltán dolgát elvégezte, jól bepénzalkozott és hazafelé indult. Útközben eltévedt és reggelre megfagyva találtak.

Egy gőzmalom égése.

SOLYMOS. Minap éjjel kigyuladt és leégett Bruger János újonnan épült gőzmalma. A kár meghaladja a 60.000 koronát, amely csak részben térül meg biztosítás útján. A szomszédos liszt-raktárakat azonban a radnai és lipplai tüzoltóság önfeláldozó munkájának sikerült megmenteni. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

Leszakadt a jég.

SZATMÁR. A Füllenes-tó jege három koresolyázó gyermek alatt leszakadt. Kettőt sikerült kimenteni.

Kirabolt színházigazgató.

SZÉKESFEHÉRVÁR. Szalkay Lajos színházigazgató színházi pénztárát a minap délután öt és hat óra között, mikor a pénztár zárva volt, ismeretlen tettes kirabolta. A betörő alkulescsal hatolt be az irodahelyiségbe, hol a pénztár fiókjait feltörte és több száz korona tartalmát magával vitte. A rendőrség megindította a nyomozást.

Vasuti szerencsétlenség.

UJPEST. Egy tizenkét kocsiból álló tehervonat, amely Budapest felé közeledett, eddig még kiderítetlen módon kisiklott. A kisiklás következtében a kocsik egymásra futottak s minden kocsi összetört. A Gondviselésnek köszönhető, hogy a kisiklás nagyobb vasuti katasztrófának nem lett az okozója. Mőgötte ugyanis teljes sebességgel közeledett az érsekújvári személyvonat. A mozdonyvezető észrevette a veszedelmet és a kisiklás helyétől mintegy 200 lépésre megállította a vonatot. Így emberéletben baj nem esett. A közönség a körvasúti gyalog tette meg az utat s a közlekedés még mindig átszállással történik. A államvasutak kára megközelíti a kétszáz ezer koronát. A fővárosban a tehervonat szerencsétlensége nyomában riasztó hírek terjedtek el. Számos emberhalálról beszéltek.

A BUDAPESTI NYOMOR.

Képek a magyar főváros rejtelmiből.

Tábori Kornél hírlapíró és Székely Vladimír rendőrfogalmazó „Nyomorultak — gazemberek” és „A bűnös Budapest” címek alatt könyvet írtak, a melyből adjuk az alábbiakat:

Száz meg száz furesa ember lakik a főváros egyre szaporodó bérkaszányaiban. Budapest, ez a hatalmas moloch, magába fogadja a tömérdek s egyre több beléje vágó szegény embert, — akik mind azt hiszik, hogy itt inkább boldogulnak. A moloch azonban csak éppen hogy beengedi őket; azzal már nem törődik, hogy el is tartsa a sok kenyereket. Ha tehát nem találja meg egy ideig a megélhetés módját, akkor üldözik és kiereszkölközik azt. Alattomos furfanggal és a kétségbeesés vad erejével vetik rá magukat egy-egy új foglalkozásra; nincs az a czirom, amiből az eldobás után is ne tudnának még egy kis nedvet facsarni.

A nyomor a legtalálékonyabb tanító-mester. Mentül nagyobb az inség valamely metropolisban, annál több benne a különös foglalkozású ember. A mi fiatal, de gyorsan öregedő fővárosunk vetekedik ebben a tekintetben csaknem valamennyi külföldi világvárossal. Csodálatosan furesa embereket fedezhet fel itt-ott az, aki szüntelen fürkész szemmel jár-keel Budapest utcáin és házai-ban.

Szembeötlik fényes utcán épp úgy, mint külvárosi sikátorban egy-egy komikus és groteszk, számalmas és megdöbbentő alak, aki alapos vizsgálat után olykor teljesen új, ismeretlen világot tár elénk.

Egész sor típusa is van már a furesa embereknél. Akárhány foglalkozás, a melyet valamikor excentrikusnak tartottunk, megszokott és rendszeres kerestéi ágga nőtte ki magát. Milyen furesának és érdekesnek tetszhet például az első rikkanes s még számos figurája a szükség-teremtette foglalkozásoknak! De van még sok olyan új egzisztencia, amelynek létezéséről is alig tud a nagyközönség. Ezekről óhajunk alább beszámolni.

Az eredeti alakok közül való a reklám-utas. Ezt egy belvárosi hirdetőiroda találta ki. Rendszerint két ember van együtt. Felszállnak a villamos kocsira, ahol élénk és hangos társalgásba ereszkednek.

— Nagyszerű dolgot vásároltam! — kezdi az egyik.

— Mit?

— Csodaszép ruhát. És milyen olcsón! Egész Pesten nem kapni ilyet.

— Hol vetted?

— Rosenduft és társánál. — mondja emelt hangon az első — Váci-utca X. szám.

Az egész családom ott vásárolt évek óta. Nagyszerű czég! El vagyok ragadtatva.

— Ja, a Rosenduft! A bátyám is kuncsaft ott. Azt mondja, a legszolidabb czég egész Magyarországon.

És így tovább. Dicsérik azt a czéget, amely a — hirdető-irodának fizet. A két elegánsan öltözött ur egyebet se tesz, mint hogy villamosról-villamosra száll.

Vannak aztán drágább reklámok is, amelyeket kávéházban, vendéglőben, színházban, képtárban s más olyan helyen csinálnak, ahol sok ember fordul meg.

Szintén csak jól öltözött, imponáló külsejű férfi lehet a kirakat-ember. Ez megáll valamelyik bolt előtt és ószintének látszó elragadtatással dicséri a tükros ablak mögött csillogó árut.

— Nagyszerű! Pompás! Milyen remek! Ebből venni fogok! — kiáltja sugárzó arccal.

Ha ügyesen viselkedik, hamar egész sereg ember gyül köréje s egy-kettő mindig lépremegy, vásárol. Mert hát a kitűnő férfiu, aki annyi melegséggel dicséri a bolti árut, nem ingyen ömleng,

hanem megállapított bér fejében, amit a tulajdonostól kap. Legújában már gyermekeket is szerződtettek erre a czélra — játékereskedésére.

Micsoda elavult reklám-módszer az ilyen fogások mellett az a feltűnő ruhás ember, aki sárka köcsög-kalaphal, színes köpönyegben sétál a forgalmas utcákon, egy-egy czég hirdetésével a hátán, vagy kobakján.

Kevésbé gentlemanlike foglalkozás a kezeseké, akik mind uszorások voltak azelőtt. A leghírhedtebb köztük egy kiszolgált manipuláns őrmester, aki Budán lakik. Valaha szívesen adott nagy perzentés kölcsönöket, de mióta a körmelet megégette az Alkotmány-utca tájékán — ahol a törvényszéki palota van — azóta csak kezesként szerepel. Ügynökei mindenütt megfordulnak. Ha valami könnyelmű fiatal ur, akinek gazdag a papája, sürgős kölcsönt óhajit, az ügynökök szolgálatkészen mondják: — Keresünk kölcsönt három napon belül, de legalább egy jó kezes szükséges.

— Honnan vegyek hamarjában?

— Ó, kérjük ássan. — felelek az ügynökök — szerzünk mi azt is, — csakhogy persze egy kis provizó kell neki, amiért a pénzt részkirozza.

Összehozták az ifjut a volt őrmesterrel, aki száz-öt száz forintot kap, amiért a nevét odafirkantja a váltóra, kötelezőnyvre. Voltaképpen ő a kölcsönadó is. Így nem lehet rábizonyítani az uszorát, mert azt nem tiltja a törvény, hogy a kezesi szívességért pénzt fogadjon el.

Az őrmesterhez hasonló alak több van Budapestben. Mostanában kezd rendszerre válni, hogy az uszorások mint álkezesek fosztogatják ki a tékozló ifjakat, vagy a gondterhelt család-apákat.

Az ügynök szó roppantul tág fogalmat fedez. Ezerféle titokzatos, sokszor bűnös manipulációval foglalkozó alak nevezi magát ügynöknek. Ott van például az ügyvéd-ügynök. Amikor egy-egy feltűnést keltő bűntörténet, beállít valamelyik kezdő fiskálissal.

— Kedves doktor ur, — mondja titokzatos arccal — pompás üzlet! Tegnap elfogtak egy híres betörőt. Akarja, hogy önt nevezzék meg védőjéül?

— Hogyne!

Aztán megkötik az üzletet annak rendje és módja szerint. A fiatal ügyvédnek kell a szenzációs bűntett, mert egy ilyennek a törvényszéki tárgyalása ismertté teheti nevét mindenfelé. Az ügynök érti a módját, hogyan vegye rá a vádlottat, hogy az általa ajánlott fiskálit kerje fel védőjének. Aztán felveszi a provizóit. Egy bűntett a legjobb reklám s mentül szenzációsabb, annál jobb. És annál nagyobb a provizó.

Az ilyen ügynöknek bentfentes körök,

ben felhajtó a neve. A terminus technikus tulajdonképpen a tolvajnyelvből való [schlepper] s eredetileg olyan ember neve, aki a gonosztevők közvetítője s például a hamiskártyások közé eszálja a kifosztásra kiszemelt áldozatot. Ma már nagyon tárgult a felhajtó jelentése. Így nevezik az uszorások szimatoló ügynökeit is.

Legalantasabb fajtája a felhajtóknak az, aki a külvárosi tömeglakások, herbergék számára vigézkedik. Az ilyen bejárja a pálinkásboltokat s egyéb helyeket, ahol a legszegényebb munkások találhatók.

— Jó ágyat tudok! — mondja. — Egy hatos éjszakára.

A Zimmerwater — csak így nevezik őt — minden vendég után két-három krajczár jutalékot ad a felhajtónak.

Ugyanebben a milióben rejtezik a koldus-doktor. Abból él, hogy éppen az ellenkezőjét csinálja a gyógyításnak. Kezet-lábat ferdit, fezemit, szemet vörösít, vakit is néha, de legalább is ösze-vissza kötözi a testtagokat, hogy számalmas külsőt adhasson a páciensnek. Többnyire gyermekeket visznek hozzá, akiket aztán koldulásra használnak fel lelketlen szülők.

— Ki volt az, aki elszökött? — kérdezte a szoba-táitól.

— A Mosonyi-utcában házassodott.

Ezt a müferjekre szokták mondani a nyomor-és bűnvilágban. Magyarzata: A rendőrség azokat a ledér leányokat, akik erköletlenség, lopás, vagy gonoszított miatt eléje kerülnek, elzárja, a tolonczhába viszi s miután büntetését ott kitöltötte a hölgy, illetőségi helyére tolonczoltatja. Ettől félnek leginkább s éppen azért kisütötték az el-lenkerét. Férfihez mennek. Így megszerezik a budapesti illetőséget s nem „zsuppolhatják” el őket. A furesa házasságközvetítés olyan jól van szerveve, hogy míg a nő a tolonczházban ül, azalatt már akad férj, aki törvényes

Burdosgazdák, Figyelem!

Aki tisztességes módon tisztességes mellék keresetet akar, az írjon nekem. Epik, Box 1539, Pittsburg, Pa. Válaszbélyeget tessék küldeni.

A HAJÓJEGYEK MEGTNYOLCSÓBBÁK LETTEK!

Aki tehát olcsón akar hazatérni, az írjon azonnal hajómenetrend-és árjegyzékért ily czímmel: JOHN NÉMETH, 457 Washington Street, NEW YORK.

KAIL G. ÁRPÁD

BANK ÉS HAJÓJEGYZŐLETE — Alapított 1890-ben. — Közjegyzői iroda úgy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Pénzüldés az ó-hazába hetenkint kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban. UNIONTOWN, PA. W. MAIN STREET.

MEGHÍVÓ

A RANKINI I. MAGYAR MÜKEDVELŐ ÉS ÖNKÉPZŐKÖR ::::: 1908. FEBRUÁR HÓ 11-ÉN ::::: a rankini SCHWARCZ-féle díszes Hallban [Hawkins Ave. és 5-ik utca sarkán] táncmulatsággal egybekötött műkedvelői színelőadást rendez.

A BOR

Falusi történet 3 felvonásban. Irta: Gárdonyi Géza. Rendező: Bukorow Dusan. — Sugó: Samovitz Sámuel.

SOK ARANY ÉS EZÜST ÉREMMELEL KITÜNTETVE. Különlegességek: 48-as Likör hazafias ital, Gőgygocnac, Barackkocnac, Barackszesz, Barackcerme, Port-Artur Keserő Gyomorerősítő Likör, Alföldi Teaurum, Alföldi Fehérkeresztes Sösborszesz. A „RADIAL ELIXIR”-T kizárólag az ELSŐ ALFÖLDI COGNACGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KECSKEMÉTEN gyártja. Használati utasítás az eddig páratlanul álló és a maga nemében korszakalkotó kecskeméti „Radial Elixir” gyomorerősítő likörhöz, mely csakis a legjobb gyógyfűvek párlatából, meleg úton készül. Miután a legtöbb betegség a gyomor nem rendes emésztése által keletkezik, igen fontos a gyomor rendes állapotban való tartása, vagyis az emésztéshez szükséges gyomorsavaknak kellő mennyiségben való fejlődését kell előmozdítani, ezt teszi a „Radial Elixir” és ezáltal megóvja azt, ki naponta reggel és este 1-1 pohárkával iszik, hogy soha, sem gyomorgörcsöt, hascsikarást, székrekedést, gyomoronyomást nem fog érezni. A „Radial Elixir” 1 év óta van forgalomban és máris a legkedveltebb keserű egyike, mert nemcsak gyógyhatású, hanem mint étvágygerjesztő, emésztést gyorsító és gyomorbaftó gyógyító különlegesség páratlanul áll és ilyen összetételi falkéből más gyár nem állit elő. A „Radial Elixir” üvegformája is egyike a legsikerültebbeknek és csakis akkor valódi, ha az üvegre magára Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság Kecskeméten „Radial Elixir” van beégetve és eredeti kupakkal, valamint következő nyakszalaggal van lezárva: „Radial Elixir”, gyógyfűvek és növények gőzlepárlása után készül. Egészségi szempontból különösen ajánlható. Kérem szives próbarendelését és vagyok.

VIDDER EMIL, 44 AVENUE C, NEW YORK. KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE. PÉNZUTALVÁNYOK, HITELLEVELEK A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE ÖRÖKSÉGEKET ÉS KÖVETELÉSEKET PONTOSAN BEHAJTANAK. 15 WILLIAM STREET = NEW YORK.

MAGYAR FONOGRAF ÜZLET. 280 BOWERY, NEW YORK CITY. Nagy és dus raktára a legjobb és legújabb énekli gépeknek. A LEGKIVÁLÓBB ÉS LEGVALTOZATOSABB MAGYAR DALOKKAL. — Egy gép ára 3 dollár 50 centtől felfelé. — Magyar dalok darabja 35 cent. — MEGBIZHATÓ MAGYAR ÜZLET. — Magyar levelekre magyarul válaszolnak. ENTERPRISE LIGHT CO., 280 BOWERY, NEW YORK CITY.

Egr

— REG

[Nem]

— Tiszte

Azért jött

nagynak és

gáljuk. A

árlók. L

itélni.

S intet

Gergely

— Uraib

a dologba

vádlottnak

nek fel a

Mekcsy

— En es

ta. — Az

melyben se

— Legye

nál ülök.

Gergely

Mekcsy

Az örök

három társ

Hegedüs

gyűrűk kö

emeli a t

Dobó es

kiküldött

— Hallj

az a török

Hegedüs

és szakgato

ta: — En a

akartam be

akartam.

bejáratot t

az én érde

tok valam

Dobó vég

tisztek se

kor már ne

állította, s

nyeket.

— Mi, —

tehattunk e

ur parancs

zánk kell.

— Mit pa

— Azt pa

viztató szel

— Mit m

— Hogy a

Dobó a h

— Nem is

ten, — ha

— En-e?

— Hát nem

hogy a tör

uram meg

trompéri s

— Hazud

Bevezette

— Miért

— Török

— Azt mo

vár előbb

hát jobb pé

nyos, hogy

át szépen

Dobó bel

is.

— En ne

kuthoz, de

— Nem a

hogy ki kel

— De az

— Mikor

— A nag

— És ho

— Ugy.

azok meg s

rat se lehet

felé járt a

— Ostro

gedüs hadt

— Szólt,

zsoldot kell

— Hát a

— Azt, h

megkapja,

mintson h

szén.

— És a h

— Semm

szégettünk

bált.

— Ti ne

— Nem,

velük éjjel.

— Hogy

— Egy h

Odament és

— Török

— Török

— És mit

— Azt, h

tatlanul el

kassaiaknal

ad, és hogy

Egri Csillagok.

— REGÉNY ÖT RÉSZBEN. —

— Irta: Gárdonyi Géza.

[Negyvenhatedik folytatás.]

— Tisztelt társaim, — mondotta. — Azért jöttünk össze, hogy Hegedüs hadnagynak és társainak az ügyét megvizsgáljuk. A jelek arra mutatnak, hogy árulók. Lelkiismeretesen meg fogjuk ítélni.

S intett, hogy a rabokat vezessék elő. Gergely felállt. — Uram, — mondotta, — én ebben a dologban bíró nem lehetek, mert a vádlottunk haragosok vagyok. Mentse nek fel a bírászkodástól. Mekesey is felállt.

— Én csak tanu lehetek, — mondotta. — Azt hiszem, bíró és tanu egy személyben senki sem lehet. — Legyen tanu, — felelték az asztalnál ülők.

Gergely távozott. Mekesey kiment az előcsarnokba. Az örök elővezették Hegedüst, meg a három társát, és a törököt is.

Hegedüs sápadt volt. A szemét kék gyűrűk környezték. Nem merete fel emelni a tekintetét.

Dobó csak őt hagyta bent. A többi kiküldötte. — Halljuk, — mondotta. — Mi volt az a törökvezetés?

Hegedüs ekkor összeszedelőzködött, és szakgatottan beszélve ezeket mondta: — Én a törököt csak a viztartóba akartam becsalni. A várat feladni nem akartam. A viztartó nagy. Késkeny bejáratot találtunk rajta. Gondoltam, az én érdemen lesz, ha magam pusztítok valamit ezer törököt.

Dobó végighallgatta nyugodtan. A tiszték se kérdeztek tőle semmit. Mikor már nem szólt többet, Dobó félreállította, s behívatta egyenként a legényeket. — Mi, — mondotta az első, — nem tehetünk egyebet, csak amit a hadnagy ur parancsolt. Nekünk engedelmeskedniük kell.

— Mit parancsolt? — Azt parancsolt, hogy álljunk a viztartó szélén, ő egy pár törököt hoz be. — Mit mondott, hogy minek? — Hogy a vár átadásáról beszéljünk. Dobó a hadnagyra nézett.

— Nem igaz, — mondotta ez rekedten, — hazudik. — Én-e? — szolt sértődve a legény. — Hát nem azt mondta-e a hadnagy ur, hogy a török minden jót beszél, Dobó uram meg semmi jót se, még csak ostrompénzt se akar adni.

— Hazudik, — ismételte Hegedüs. Bevezették a másik legényt. — Miért voltatok a kútnál? — Törököt vártunk, — felelte busan. — Azt mondta a hadnagy ur, hogy a vár előbb-utóbb a török kezébe kerül, hát jobb pénzért, mint vér árán. Bizonyos, hogy meghalunk, ha nem adjuk át szépen a várat.

Dobó behozta a harmadik legényt is. — Én nem tudok semmit, — mondta ez. — Csak oda voltam rendelve a kuthoz, de hogy miért, azt nem tudom. — Nem mondta-e Hegedüs hadnagy, hogy ki kell egyezni a törökkel? — De azt mondta. — Mikor mondta először? — A nagy ostrom után való estén. — És hogyan mondta? — Úgy, hogy mi kevesen vagyunk, azok meg sokan, s hogy lám a többi várat se lehetett tartani, pedig akkor két-felét járt a török.

— Ostrompénzről szolt-e valamit Hegedüs hadnagy? — Szolt. Azt mondta, hogy dupla zsoldot kellene kapnunk. — Hát a várfeladásról mit mondott? — Azt, hogy a török így is, úgy is megkapja, hát jobb, ha még fizet is, minthogy a nyakunk is odaveszessen.

— És a legénység mit mondott rá? — Semmit. Csakugy tüz mellett beszélgettünk, mikor már a török beküldötte. — Ti nem kiáltottatok-e vissza? — Nem. Csak a hadnagy ur beszélt velük éjjel. — Hogyan beszélt velük? — Egy hasadékon át az ó-kapnál. Odament és beszélt három izben is.

— Törökkel? — Törökkel. — És mit mondott, mikor visszatért? — Azt, hogy a török mindenkit bánthatlanul elbocsát, senkit se vág le. A kassaiaknak ezenkívül tíz-tíz aranyat ad, és hogy a két basa pécéses levelet

küld, hogy szavának áll. — Hányan hallották ezt a legények közül? — Valami tizen. — Hát miért nem jelentettétek nekem? Nem megesküdtetek-e, hogy a várfeladásról nem beszélték? — A legény hallgatott. Dobó folytatta: — Nem az lett volna-e a kötelesség, hogy azonnal jelentsetek a hadnagy beszédét! — Nem mertük. — Szóval: elhatároztátok, hogy a várat török kézre játszátok. Kik egyeztek ebbe bele? — A legény még hét nevet mondott, aztán mentegődzött: — Mi, nagy ságos kapitány ur, nem határozunk semmit, mi csak engedelmeskedtünk. Csak a hadnagy ur beszélt, meg ő parancsolt.

A fal egy ágyugolyó ütődésétől dobant meg. A rudakra függesztett páncélok megzörögtek. A falról egy esomó vakolat pergett le azon az oldalon. Dobó a bírakra nézett: — Van-e valami kérdeznivaló? — A közlegény-bíró közlekedett: — A tíz legény beleegyezett-e abba, hogy a vár a töröké legyen? — A vádlott sápadtan felelt: — A közlegény nem akarhat mást, csak azt, amit a tisztje.

Több kérdés nem volt. — Még a török van hátra, — mondotta Dobó. — Vezessétek be. — A török háromszor hajolt meg, míg az asztal elé ért. Ott meghajoltan maradt. Keze a mellén keresztben. — Mi a neved? — kérdezte Dobó. — Juszuf, vagyis magyarul József. Állj egyenesen!

A török felegyenesedett. Körülbelül harminczéves akindsi volt. Zömök, izmos ember. Belapított orra, s a fején levő sebforradás tahaskodott arról, hogy a csatákban eleget forgott.

A kérdésekre elmondta, hogy tíz éve él Magyarországon, s hogy ott volt a falmál, mikor Hegedüs kiszolt a részen: — Hé, törökök! — Melyitek tud magyarul? — Hazudik, — morgott Hegedüs. — Zoltay főhadnagy is beszélt mindig a törökkel.

— Én? — hörkent fel Zoltay. — Igeus, beszéltél. Valahányszor ostrom van, mindig kiabálsz nekik. Zoltay dühében elhalványodva állott fel: — Vizsgálatot kérek magam ellen, — mondotta. — Nem illehetek tovább a bírói székben. Hogy én mindig kiáltook egyet, amikor ütök, az meglehet. De az csak káromkodás. Az nem vétek! Micsoda beszél ez!

Dobó esitította: — Mindnyájan tudjuk ezt a szokásodat, és senki ezért téged meg nem szól. De mert harag ébredt benned a vádlott iránt, felmentünk a bírászkodás alól. Zoltay meghajította magát és kiment. Dobó újra a törökre nézett.

Az aztán tört magyarsággal elmondta, hogy Hegedüs az ó-kapnál beszélt egy agával, aztán Arszlán béggel. A bég től beszületszót kért és száz aranyat. Azt mondta, hogy bebocsátja éjjel az egész sereget a várba, csak ott ássonon a kapu mellett, ahol a nagy rézdobot szokták verni. Ő [és itt Hegedüsre mutatott] azt mondja, lement éjjel a viztartóba s alagutra akadt, amely azonban a kapunál be van omolva. Az omlásnál a feje fölött hallotta a rézdobot szólni, s a katonák lépését is hallotta, hát sokat ásatni nem kell. Ő éjjel tizenkét órakor várni fogja őket, de arról is kezeskednek, hogy az ó-kapunál levő kassai katonákat nem bántják. Megegyeztek. Éjjelkor Hegedüs lámpással vezette őket. A jancisárok, azabok és piadok keverten jöttek. Három-ezren voltak készen a földalatti útra. A többi katona, Isten tudja hány ezer, a két kapu kinyitását várta. Hanem az történt, hogy Hegedüsnek a lámpása a viztartó sarkánál a falba ütődött és elaludt. Sötétségben vezette az előcsapatot tovább. Ő tudta a járást, de a nagy vízmédenze széle keskeny. Ott ő a sötétben is boldogult, de az előcsapat hogy egymásután telongott, a vízbe bukdácsolt.

— Nem tudsz-e arról, — kérdezte Dobó, — hogy Dervis bég elrabolta az egyik hadnagyunk fiát. — De tudok, — felelte a török. — Két hét óta minden sátorban keresik a gyermeket. A bég keresztit. Ellopták tőle, vagy elszökött az ideérkezés után harmadnapra.

Dobó Hegedüsre nézett. — Nyomorult! — mondotta. Hegedüs térdre borult: — Irgalmazzanak, könyöröljenek

rajtam! — kiáltotta. — Megtévedtem, elvesztettem az eszemet. — Megvallod-e magad is, hogy a várat az ellenség kezére akartad juttatni? — Megvallom.

A tárgyalás nem tartott tovább egy óránál. A következő órában már ott függött Hegedüs hadnagy a vár piacán, egy gerendából hevenyészett akasztófán, s Fügedy kikiáltotta a már népének: — Így hal meg minden esküszegő, akár közember, akár tiszt, aki a várat a török kezébe akarja ejteni.

A három közlegénynek a fület csapták el, az akasztófa alatt. A többi hetet meglánczolt lábbal belső munkára rendelték. A törököt úgy kidobták a várból a magas nyugoti falon, hogy nyakaszegéten hullt a társai közé. A vár népe láthatta, hogy Dobó nem tréfál.

XV.

Te minden erőnél erősebb erő: anjai szeretet! Te emberi testbe öltözött napfény! Te Isten szívvelé leszállott láng, hallálól nem félsz erős gyengeség!

Te, aki ott hagyod biztos hajlékotad, puha párnádat, minden kincsedet, hogy a halál erdején át alakoskodjál át veszendő szeretőidhez! Te, aki lebujszol a föld mélységébe, te, aki gyenge karoddal akarsz áthatolni a falon, amelyre fegyveres fenevadak százezer üvölt tehetetlenül! Te, aki nem ismered a lehetetlent, ha arról van szó, akit szeretsz, ha együtt kell szenvedned, meghalnod is vele, — csodállak téged, aszszonyi szív!

Két éjen és két napon át ásták magukat által meg által az alagut omladékain, a nyirkos hidegben, a laza boltzatok alatt. Néhol csak egy pár lépés volt az omladék; egy órai munkával átvergődtek, de néhol kövekkel is kellett bajlódniok, és sem a gyenge aszszonyi kar, sem a tizenöt éves különben is fejletlen ifju karja nem volt hozzászokva az ilyen munkához.

Október harmadika estéjén alig-hogy álomra esendült a tábor, magukhoz szedték minden élelmiszereiket. A vártól már számításuk szerint csak néhány száz lépés választotta el őket. Azt remélték, hogy nem kell többé vizszatérniok.

És egész éjjel dolgoztak. A föld alatt nem tudták, mikor virrad, mikor jön fel a nap. A földet és rőzsét hordó paripák dübörgését hallották egész éjen át, s hallották a várbeli ágyuk és mozsarak dörgését is. Azt gondolták odalenn, éjjeli ostrom van, s még lázasabban dolgoztak, hogy bejuthassanak.

Kint azonban virradt, hajnalodott, reggledett, s a nap felszállt a borsodi hegyek közül. A török löcsiszár szolgái látva a sátor élettelenységét, benéztek. A félrefordított kő, a széles lyuk megdöbentette őket. Hogy a lovasok ismét rőzsét szedtek mindenfelé, a kalmár maga rohant egyik deli-agához, és az örömtől szinte reszketve jelentette: — Uram! — A várat én juttatom a had kezébe. — Alagutat fedeztem fel az éjszaka!

A sok deli, akindsi, besli és gureba egyszerre otthagyja a rőzsét, lovat a szabadban. Sipók és trombiták rikoltanak gyülekezést. Mindenféle katonai összekerevedve, zsigongva tolong le a bejárat torkán a mélységbe. Vezetik őket faklyával a kalmár.

A két szegény lélek ezalatt bujkálva, ázva, köveket hányva törekedett előre. Az ut egy helyen lejtőssé vált. A kövek ott szárazak voltak, s az ut hirtelen megszűszedett.

Egy háromszögletű, nagy földalatti nyirkos terebbe jutottak. — A vár árka alatt kell lennünk, — mondotta Miklós.

Azonban a terem két sarkán-két omladék van. Melyik az ut a kettő közül? — Az egyik omladék nyerges. A tetején kis omlott lyuk, amelybe egy emberfej befér.

A másik omladékon oldalt feketelt valami keskeny nyílás. — Itt az ut a kettő közül, — mondotta Miklós. — Most az a kérdés, melyiket bontsuk? — Felépített a kövekre, s a lyukhoz tartotta a gyertyát. A láng lobogott.

A baloldali nyílást is megpróbálta. A láng ott csak állott. A süvege szélébe tűzte a gyertyát, s belekapaszzkodott a legfelső kőbe. Éva segített. A kő robovga gurult át a többin.

— Még egyet! — mondotta Miklós. Ismét nekifeszültek mind a ketten. Az a kő nem engedett. — Az aprókat kell körüle kiszednünk. Fogta az ásót és körülzsurkálta vele a követ. Aztán újra belekapaszzkodtak. A kő ingadozott. Miklós nagyot lélezett s megtöriülte az arcját. — Fáradt vagyok, — mondotta bágyadtan. — Pihenjünk, — felelte Éva. S leültek a köré.

Miklós elhanyaglott, s abban a perczen elaludt. Éva maga is kábult volt, és halálra fáradt. A ruhája térdig vizes, sáros; a kezei verecsék. Haja a sok hajladozásban kibomlott, s félig a dolmányba szorítva, félig azon kívül hullámozott a nyaka körül.

— Fogta a gyertyát és benézett mind a két üregbe. Mind a kettő szabad utat mutatott. — Egy kicsit megpihenünk, — mondotta a gyertyát a köré ragasztva, — de nem alszom el, nem, csak pihenek. S amint hátrádólt halk dübörgést hallott maga előtt.

A szemöldökét összevonva nézett maga elé a sötétségbe: fent dübörögnek-e, vagy idelel? Ekkor az alagut mélyéből vörös fény-szál röpött elő.

— Miklós! — sikoltotta Éva a fiut megrázza. — Jönnék! — A fiu bágyadtan emelte fel a szempiláit. — Jönnék! — ismételte Éva kétségbeesetten.

S a kardjához kapott. A kardnak csak a hüvelyke volt meg. Ott maradt valamelyik omladékánál, a hol bőven feszítettek. Az övében volt jatajagokat is mind eltörték már a munkában, a zsebkest is. Nem volt náluk semmi.

[Folytatása következik.]

— SZENTPÉTERI ESERNYŐJE. — Irta: Váradi Antal.

Nagy öröm volt Budában! Fáy és Döbrentei direktorok kijelentették a „trupp” előtt, hogy tekintetes és nemes Pest vármegye színházat fog építeni.

— Azt az örömt! Fánecy, a komoly, a meggondolt lépésű, ugrott egyet. Egressy az ég felé emelte szeméit, mintha imádkoznék, lehet, hogy ezt is cselekedte, mert az ő fényes, nagy lelke sokat társalkodott a végtelenséggel. Lendvay, felesége, Hivatali Anikó, Telepi, Kántorné, a Laborfalvi-gyerek, sorban odamentek, újra meg újra kérdezn, hogy de osztán nem tréfálnak a tekintetes urak, nem teszik bolonddá a szegény, hiszékeny, vajszívi komédiást!

Szentpéteri pedig, a Zsiga, aki vig és komoly szerepeket egyforma virtuozitással játszott, ott állt az eresz alatt és — sirt. — Zsiga, te könyvezel... — Ne... nem! — zavarodik ki Szentpéteri. — Az eső esőpög rám, az eső.

Verőfényes nap volt, de hát ráhagyták, hogy: az eső. — Persze, pénz kevés volt a színházépítéshez, tehát a publikum áldozatkész-ségét, amint mondani szokás: „igény-be kellett venni”. Adakozásról lévén szó, a komédiásnép nem maradhatott el, hiszen nem tudjátok ti azt, nagy-közönség, hogy micsoda bolond familia a színész. A gázsijának egy része kollektóra, koszorúkra, alamizsnákra, kölcsönökre megy el. A szegénység nagyon fáj. A színésznek pedig duplán fáj, először a maga szegénysége, azután a másoké. A magán nem tud segíteni, mert ha a Dárius kincse volna a zsebében, akkor is szegénynek éri magát, soha sines neki „elég”. Ha pedig a maga mívtólán egy sem tud segíteni, segít a másokén. Nincs könyörölőbb lélek a színészleleknél.

De már most valami nagy dologgal kell ám kirukkolni. Állandó közház épül a magyar színészeknek. Teremtő

Isten, micsoda álom valósul meg itten! Itt nem elég ám két vagy három bankofortot adni, no meg aztán nines is. Tehát heroikus lépésre szánta el magát a színtársulat.

Egy évi fizetésről mondanak le, egy szívet, egy lélekkel, nem kérve egyebet, csak a kasszából minden nap azt a három vagy négy garast, ami kenyérré kell.

És ezt az áldozatot tényleg meghozta a szegény színésznép. Igaz, hogy nem mind tartott ki végig, nem bírva a koplalást, de a nagy Kántorné, bár végül már minden kis hómia zalogban volt, kitartott mindvégig.

Kitartott Szentpéteri is, bár nem végig. Egy kicsit korpulentus volt Zsiga bátyánk, nem volt nagyevő, de borzadt a koplalástól. Mikor aztán még a tubákos pixisét is eladta egy huszasért, látta, hogy nines más boldogulás, mint egy kicsit megugrani — vidékre.

Ott minden ház szállás, ott minden porta vendégfogadó, minden család ro-

THE RONAY CO., 1310 FIFTH AVENUE, PITTSBURGH, PA. ajánlja honfitársai szives támogatásába pompásan berendezett üzletét, amelyben importált áruk a legjobb minőségben, kitűnő olvasmányok, remek kiállítású és minden vállalkozások számára itt mindösszesen könyvek, iródeszkák, írószekék, kávéfőzők, hajókat, hajókat és szivarok, arany és ezüst ékszerek, valódi tajték és selmezi pipák, száraz, szegedi paprika, lptól turó, tisztaulak bajuszpedró, stb., a legutányosabb árban kaphatók.

KRAJNYÁK JÁNOS Cleveland, O., 2755 East 79th street alatti legmodernebbül berendezett szalonját ajánlja honfitársai pártfogásába. Kitűnő whiskey, törököl, nemkülömben mindig friss hordó és üveg sör, tizes magyar borok, finom zamatu szivarok, billiárd, stb. állanak a közönség rendelkezésére.

CAFÉ BRESLAU MAGYAR KÁVÉHAZ 188—190 második Avenue, New York a 12-ik utca sarkán. — Kitűnő M A G Y A R konyha. — Tulajdonosok: Rabbach és Schembeck.

KÉPVISELŐINK. A „Bevándorló”-t a következő urak képviselik a következő helyeken olykép, hogy előfizetési díjakat fevezhetnek és nevünkben nyugtázhatnak: BENCZE JÁNOS ur.....Passaic, N. J. BÖGÖZY GYULA ur.....Perth Amboy, N. J. MAKRAY JENŐ ur.....South River, N. J. JUHÁSZ ISTVAN ur.....Poughkeepsie, N. Y. TORHÁN JÁNOS ur.....Yonkers, N. Y. GÉTSY JÁNOS ur.....Torrington, Conn. HIZSNYAY JÁNOS ur.....Danbury, Conn. STENTZEL RICHARD ur.....Philadelphia, Pa. POTMESIL ISTVAN ur.....South Bethlehem, Pa. SAMU GYÖRGY ur.....South Sharon, Pa.

HA BAJBA JUTOTT, FORDULJON NAAR MANFRED békebíróhoz, 15 E. STATE STREET, TRENTON, N. J., aki tanácsos, segítséggel látja el. MAGYAR, NÉM.T, TOT, LENGVEL stb. TOLMACS MINDIG KÉZNEL.

A NAP A magyar utasítás szociális, Magyarországra leggyűjtésű és legelőzhető naplaja. Felelős szerkesztője: Braun Sándor. Politikai fömunkatársai: Bródy Sándor, Lengyel Zoltán és dr. Kalmár Antal. A NAP a 48-as számú legálább katona a 67-es politika legkülönbözetűbb üldözöje. A NAP nemcsak a legkülönbö lap, de a LEGOLCSÓBB IS. Előfizetés Amerika területére egész évre \$5.— Félévre \$2.50 Szegényre \$1.25 Mutatványszámokat kénséggel küld: A NAP kiadóhivatala: Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-ú. 9. sz.

RIZSAK JÁNOS passaicai pénzküldő budapesti irodája IV., Sütö-utca 6. szám alatt van. Irodavezető: RIZSAK MIHALY.

RIZSAK JÁNOS, KÖZJEGYZŐ MAGYAR PENZKÜLDŐ és VÁLTOINTÉZETE 127—2-ik UTCZA, PASSAIC, N. J. PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az ó-házába. Az összes hajótársulatok meghatalmazott képviselője. Mindennemű közjegyzői okiratok szakszerűen kiállítanak és konzultációsag hitelesítettek. Jogi, katonai és telekkönyvi ügyekben pontossággal járok el. Reám bízott ügyekben pontosan és lelkiismeretesen járok el. Az utasokat személyesen elküldöm a hajóhoz. Utbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot ingyen adok. FIÓKÜZLETEK: ALPHA, N. J. WHARTON, N. J. PHILLIPSBURG, N. J. SOUTH BETHLEHEM, PA.

kon és minden asztal terítve van az éhez utasnak. Hideg, nagyon hideg tavaszidő volt. Kora tavasz, kései tél, — de még megvolt a „vikler”, ez a nélkülözhetetlen ruhadarab, amely mendedék az eső elől, meleg takaró a hidegben, szükség esetén ágy, párna és paplan. — szóval: színész-stafring!

Egy próban tehát, kissé röstelkedve ugyan, de mégis csak előtűköl vele, hogy ő megy le Szekszárdra vendégszerpelni.

Már akkor annyira leolvadt a tag-szám, hogy alig lehetett játszani. Mind-egy. A büszke Kántorné egy fejedelmi mozdulattal tudatta, hogy mehet. Fű-cs, Egressy, Telepí szomorúan bólintgattak hozzá. Mehet!

Es Szentpéteri megindult. De rozsul számított. Kézetben nagy uradalmakon kellett keresztülgölgölnie, ahol mértől mértől alig van egy tanyá, s ha van, nem lehet benne játszani, legfeljebb egy kis fejt kap az ember, meg berdőt. Aztán meg német vidékek jöttek. Az pedig nekünk ma is a holdban van. Akkortájt a magyar színésznek valóságos „külföld”. Anyira, hogy mikor lesoványkodik, beteg visszakerült Budára, megátkozta még azt az órát is, amelyben megfogott benne a „kirándulás” eszméje, kollégái pedig rémülten tapasztalták, hogy válláról eltűnt a vikler, ellenben van a kezében egy menkü nagy és nehéz — vörös esernyő!

Enek az esernyőnek a történetét, a kirándulás egy fura epizódját akarom itt elmondani. Bozsáson meg nekem ezert az indízkézőért Zsiga bácsi szelleme, mert hírszer megeskette Baloghót, akire a vörös esernyőt testálta, hogy annak a titkát a sirba viszi magával.

De Baloghnak a könyökén jött ki a vörös esernyő története, s elmondta nekem. Én, az igazat megvallva, majdnem teljesen megfeledkeztem róla, s most, hogy hírelőszlopokon olvastam a színlapot: „Szent Péter esernyője”, mintha valami titkos kéz egy piros „f” betűt ragasztott volna közbe, a Péter után, így figyelmeztette engem, hogy poroljam már le és levegőztessék meg a vörös esernyő történetét.

Szemeztet az eső 1836 március elején, mikor Zsigmond bátyánk egy kis bugyorral a vikler alatt átgyalogolt a Tabánon, el a Gelléri vityilói és pin-cs mellett, le a fehérvári uton, alkonyatkor, hogy ne lássa senki az ő szomorú kivonulását. Hamar beszélted. Alig volt fél hatra, már éjszaka lett.

Elvergődött azon este Eresényig. Ott meghalt a koresmában. Borotvált képe miatt papnak nézték, kezét csókol-tak neki, s péntek lévén, nagy riadalom-mal dögöszték előle a birkatokányt, míg ő maga is oda nem állt, s miközben hatalmasan jóllakott, áhítozás keresz-tetéssel abszolválta a koresmáros-famí-liának böltszégét által bűnbésett le-kei.

Kora reggel utban volt s egész napi kegyetlen gyaloglás után egy esőz-kunyhóban halt meg, ahol szalmát ta-lált s kukoricaeszkutát. Kicsiholt és tüzet rakott, annál melegebb dermedt tagjait, mert éjjel kriminális hideg volt. Hamar elaludt, de félig megfúlva éb-redt fel, mert a szél által fel-felészett esz-katúvz belekapott a szalmába, az el-kezdett esendesen őrsködni, de ned-ves lévén, nem lobbant lángra, hanem füstöt rettengeten. Az egész kunyhó megtelt a köhögött füsttel, Szentpéteri ijedten kapta magára a viklert és ro-hant ki az éjszakába, míg mögötte egy-re fékötöb, helyiely-közül villogó füst-oszlop jelezte, hol ég az éjjeli kvártély.

Ez a szállás hát nem volt barátságos. Csillagfényvel s a fogó hold későn kelt világa mellett bandukolt tovább, álmo-san, fáradtan, s reggel a dunai révészek tüzénél melegezett életre egy kicsit. Pi-ritott szalonát és jöféle törkölypálin-ká adtak neki fölöstökömrre, mire is Zsiga bácsi megenyhítvén, panyókára vetette a viklert és fűtőöröze balla-gott tovább.

Alkonyatig Faddra ért. Híres do-bánytermő hely volt hajdanában. A mint bebállag a községbe, a faluháza előtt dobszót hall. Abból megérti, hogy vándor-komédiás csapat érkezett a köz-ségbe, amely ma este produkálni fogja magát tojás, száraz-kolbász és szalo-na ellenében a falu koresmájában, ita-tás után.

HUNFALVY HUGÓ
Hítes ügyvéd és jogtanácsos,
— közjegyzői hivatal. —
Iroda a fopostácal szemben.
231 BROADWAY New York City.

Nosza, odaballag jó Szentpéteri Zsigmond. Itt kollegák vannak. Majd barátkozunk.

Az ívőben fekete sötétség, amelyet a hátsó sarokban egy fagygyugyertya pis-la világa igyekszik megfőrti. Alig hogy egy az x-lábu asztal mögött ül alak körvonalaít így-anugy megvilágít-ja.

Szentpéteri közeledik. Meglátja a beretvált ábrázatot, a nyak köré csavart vörös sálkendőt, a kusza haját, helyben vagyunk.

— Én Szentpéteri Zsigmond aktor vagyok. Kihéz legyen szerencsém?

A vörös sálós ur felkelt, meghajította magát s csak ennyit mondott:

— A színtársulat.

Ez hát bemutatkozott. Zsiga bácsi leült melléje. Hevenyében egy meszely kareoszt is rendelt.

— Hová való, kolléga?

— Az akasztófára, uram.

Zsiga bácsiba belehökent a jóindu-lat. Csóválta a fejét.

— Honnét jön?

— A szülőföldről, Vazsmegyéiből.

De hát — niemo profiéta... stb.

— Régóta színészkedik már?

— Hat léve. Nagy szerepeket ját-szódtam, de hátlatlanul. Üldöz a vég-zet. Mucsán és Tevelen játszódtam Hamletet, tudja, amiben van az a nagy beszéd: Lenni, vagy nem lenni, ez itt a kiérdés, de hát az ember sorsa ollan, mint a foló, hömpölgő. Ollan, mint a goló, gombolog. Így gombologtam, hömpölgöttem én is az országom keresz-tül.

— És hogy játszótták Hamletet? — érdeklődött Zsiga bácsi.

— Szerencsétlenül. Ollan sok bajjunk volt. Az ökor-állás alatt vertünk szin-padot, hátul kortinával takartuk a já-szólt, mégis, lépen mikor a Hamlet apja lelkiének meg kell jelenni, az ökorök ha-zajóttak, az egyik köröztülverte a szarvával a függőnyt és bedugta a fe-jét, éppen akkor, mikor én fetrengve mondom:

— Huh, az apám lelke!

Szentpéteri nagyokat fújt, de hallga-tott. A Hamlet szólalt meg.

— Nem játszódnék velem, kolléga?

— Nem. Megyek tovább Szekszárd-ra.

— Ién is. Mennünk együtt. Hogy illen rongyos vagyok, ne röstellen ám, az ember élete ollan, mint a foló, höm-pölgő, ollan, mint a goló, gombolog.

Zsiga bácsi felsóhajtott s azt mon-dta:

— Jó. Hajnalban indulunk.

Az esteli bevétel a gombolgo és höm-pölgő Hamletnek négy tojást és egy fél kalbászt tett ki. Megkínálta vele Szentpéteri, de annak nem volt lelke megkevesbiteni a szegény vándor falat-ját.

Reggelre kelve indultak Paks felé. Kriminális hideg volt. Kék-zöld volt a nyomorult komédiás a hidegtől. Szent-péteri megszánta.

— Fogja meg, barátom, a vikler egyik végét.

— A viégét? Minek?

— Látom, maga megfagy. De én se lehetek vikler nélkül, ugy teszék hát, mint Szent Márton.

— Hogy tett az az ur?

— Kettészabta a köpenyét és megosz-totta a szükölködővel. Ime, repitsük ketté a viklert.

Es kettérepítették. Felét a komédiás vette a vállára, felét Zsiga. De a nyomorult „hömpölgőnek” mintha egy köny szökött volna a szemébe.

— No, uram [nem merete már kollé-gának szólítani], ezt meghálálom. Mi-esoda, kicsoda az urnak a legnagyobb ellensége?

— A szeles eső.

— Egy? Az ellen csak az esernyő se-gít. De az erre ritka madár. Mégis, majd elvállik!

Azzal ballagtak tovább. Szemezni kezdett az eső, még pedig hóval vegest. Egy kis sváb falun mentek keresztül. Szentpéteri már reszketett a nedves hi-degtől.

Amint végigmennék a falun, a sváb-ok mind nagy reverenciával köszön-nek a jó Szentpéterinek. Kissé pohos volt, telt arezu, borotvált kép, szent, hogy papnak nézték, még pedig, amint a koresmában megtudták, a község pap-jával tévesztették össze, akéhez Szent-péteri a megszólamlásig hasonlított.

PITTSBURGI IRODÁNK

megbízottjai: Erp Arthur pittsburgi magyar gyógyszerész ur, Hódinka Jenő ur és Lengyel Sándor ur, akik előfizetések felvételére és nyugtázására fel van nak hatalmazva. Ajánljuk a fent nevezett urakat honfitársaink figyelmébe.

Erre a kijelentésre bátorokdatt be-zörgetni a plébánián. Ott is papnak nézték, — amely hitükben Zsiga óvakod-tott őket megingatni — s amint fel-megy a tornáczra, a vén gazdasszony elébe szalad és kezét csókol.

— Jesszesz, hőhvirdn, gyalog jött? Hol a kocsi?

A plébános tudniillik nem volt ott-hon. Szentpéteri alter-egójának néz-ték, annyira hasonított hozzá. De Zsiga bácsi őrizkedett ezt a családást töké-síteni s kijelentette, hogy Baranyából való, most Bácskából jött át, ahol láto-gatában volt s meg akarta nézni az 5 kedves barátját, a — hogy is hívják? — plebánus urat, de sajnalattal hallja, hogy nincs itthon. Tovább is ment vol-na, de ez a czudar havas eső... stb.

Persze, hogy az öreg Kádi ott tartó-ztatta „mit samnt den Herrn Mészner” [a komédiást sekrestyének nézte] s fő-zött nekik fejedelmi ebédet.

A havas eső odakint nem akart szün-ni. De ebéd után a komédiás ragyogó areczal jött be a szundikáló Szentpé-terihez.

— Szerencsienkre találtam egy eső-esernyőt.

Azzal a folyosó sarkában álló rengeteg vörös esernyőre mutat.

— Nem a miénk, — mondá flegma-ticze Szentpéteri.

— De kölesünkiérjük.

Megtudván, hogy a pap estére haza-jön, delután bucsut vettek s megindul-tak a harangozó szekerén. A kapulól visszafut a komédiás és egy pár perez mulva hozza a vörös esernyőt.

Nagyon szakadt a havas eső. Szent-péteri tehát nem aggodalmaskodott sok-at, hanem kifeszítette a rengeteg al-kozmányt.

A legközelebbi falu plébánia előtt le-szállottak. De már itt a plebánus ott-hon vala, tehát csak „futó” vizitet tet-tek s egy rövid ozsonna után, amelyet gyanus és sanda pillantások mérgeztek meg, elkövetkezének onnan Szentpéteri és a komédiás.

Óráig nem találtak emberi lelke-t, sem házat. Vége egy erdőszelen több szálmakazalt találtak, egyikbe beleváj-ták magukat s a lynk száját elbarrika-dirozva a vörös esernyővel, aludták, a hogy tudtak.

Ilyen keserves vándorlással érték el Szekszárdot. A város előtt jut eszébe Szentpéterinek:

— Hogy is hívják magát, barátom?

— Fédés Diénespek, szolgálatjára.

— Nös? Nöllen?

— Völegény vagyok, megkövetem, hat iév óta, de mint kicsapóti diák, Ho-ráczinnal tartok: Nonum prematur in annum.

— Miesoda társulatnál volt legutóbb?

— A magamiénál. Négyven voltunk, a hős, ién, meg a kiét menyasszonyom.

— És mi a végezéjja az utjának. A diésőség, ugye?

— Nem az. Amíg valamelyik falu-ban találok egy vakans kondási állást.

Szentpéteri Zsigmond megint nagyot fújt és elbucszott a komédiástól.

— A fél viklert pedig tartsa meg.

— Isten fizesse meg, viszont, ha a vörös esernyőt kifeszíti, gondoljon rám, szegény nyomorultra...

Es elbandukolt a ködben, valamerre lefelé.

Szentpéteri pedig keserű csalódás érte Szekszárdon. Mire beverődött a társulat, amely levélben hívta, szétzil-lott a világ négy tája felé. Otthagytá zalogban a pecségyűrűjét, mikor pedig annak az ára elfogyott, két huszasban otthagytá valamelyik faluban — a fél

viklert. Addigra tudniillik egy kicsit bemelegedett az idő. De az esernyőt vitte magával hűségesen!

Milyen nagy volt a budai kollegák el-szörnyedése s részben káröröme, mikor egy napon belép a színpadra Szentpé-ri Zsigmond vikler nélkül, de egy igrat-matlan nagy vörös esernyővel. Rátá-madtak:

— Hol a vikler? Hol a pénz?

Szentpéteri felsóhajtott.

— Az ember élete ollan, mint a foló.

Hömpölgő. Ollan, mint a goló. Gombolog. Piézn nincs, a vikler oda, de ihol, itt van tanulságul im, ez vörös esernyő!

A nyomorult komédiást aztán meg-ábrázolta Szentpéteri — száz alakban. De vendégszerpelni nem ment többé. Ha hívták, a vörös esernyőre tekintett, mondván:

— Nem hömpölgők. Nem gombol-gok!

B. BOSS
111 SECOND STREET, PASSAIC, N. J.
Mindentől szivarok és dohányok
— ajándékja. —
KOLONNEM JÓ A KOSSUTH ÉS GRÓF
PATTHYANYI DOHÁNY.
Megrendések nagyban és kicsinyben
villákra is.

MAXIM MULATÓ
ELŐKELŐ MAGYAR KÁVÉHAZ
— párisi mintára. —
1393 MÁSODIK AVENUE
a 72. és 73 utczák között.
Tulajdonos:
BIRNBAUM L.
ESTENKINT ÉNEKES ELŐADÁSOK.
— Kitéző magyar ételek és jó italok. —
Pontos kiszolgálás.
BELEPTI DIJ NINCSEN.

THE 'STATE BANK'
AZ ÁLLAM BANKJA
378 Grand Sreet, New York City.
Elnök Richard O. L., alelnök Kohn Ar-nold, másodalélnök Burckett L. Walter, pénztáros Voorhis A. I., alpenztáros Kneisel János.
Tőke, felesleg, nyeresémy, \$1,000,000
Több, mint 16,000,000
Betétek több, mint
Pénzküldemények elfogadnak a világ minden részébe.
HAJÓJEGYEK minden vonalra kaphatók.

AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉG.
Alakult 1906. február 27. Cleveland, O.
A Szövetség célja: az Amerikában élő magyarok testületi összetartása, anyagi és erkölcsi érdekeinek védelme.
Ostályok alakulhatnak Amerika minden magyarok lakó helyén.
Aki a Szövetség tagjává akar lenni, írjon alapszabályokért a titkári hivatalhoz 305 CENTURY BUILDING, Cleveland, O.

THE CITY BANK CO.
BITZOS, ERŐS, MEGBIZHATÓ.
Takarékbetétek után 4 százalékos
— fizet. —
10 AVENUE és PEARL ST. sarkán.
SOUTH LORAIN, Ohio.

Ingény!
Gyönyörű ARANYOZOTT ÓRA INGYEN!
Minden férfi és nő, a ki elővassa e hirdetést megtulhatja, hogy kell kapni egy gyönyörű órá vagy férfi órá.
Ezek az órák gyönyörűek, egészen egy 50 dolláros órá-val. Kérem, küldje szerzet-tel. Minden férfi és nő szeresse magának egy ilyet. Nem kerül pénz-bezt megvárni. —
Csak írja rágnán egy levelet nekem, küldtem a nevére megmagyará-zásuk, hogy mint kell megrendeni.
teljesen ingyen.
Brooklyn Jewelry Co.
209 Washington St.
Dep. 65. BROOKLYN, N. Y.

MONOPOL KÁVÉHAZ
RUDNER és ROTH, tulajdonosok
NEW YORK, 145 MÁSODIK AVENUE, a kilenezedik utca sarkán
— Kitéző ételek és italok —
A MAGYAROKNAK KEDVEZEC TALÁLKOZÁSI HELYE
— Szombat és vasárnap este előzáró cigányzene —

MEGBIZHATÓ BANKÁROK.

E rovat alatt oly bankcégeket nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek czéljából.

NEW YORK ÁLLAM.

Knauth, Nachod és Kühne, 15 William street, New York.

Kiss Emil, 104 Second Ave., New York.
Tíz év óta fennáll.

Németh János, 457 Washington street, New York.

Deutsch Testvérek, 319 Houston st., New York.
Pénzküldés, hajójegyiroda és közjegyzői hi-vatal.

Nemzetközi Utazási Iroda és Pénzküldő Tára-ság, igazgató Láng József, 1496 Second Ave., New York City.

Magyar Amerikai Bank, állami bank, 32 Broadway. Elnök: William H. Bryan, üzlet-vezető: Hunwald Sándor.

Betéteket kamatoztatás czéljából elfogad. A magyar bankok részére a pénztáutalást a legjótányosabb árfolyam mellett eszközöl.

Schwabach magyar bankháza, 1431-1 Avenue, a 74-ik utca közelében.

Pénzküldéseket gyorsan és biztosan eszkö-zől. Hajójegyeket minden vonalra árusít. Köz-jegyzői okiratokat kiállít és hitelesít.

PENNSYLVANIA ÁLLAM.

B. Hendler, successor to A. Hendler Son & Co. Cassandra.

Pénzküldemények Magyarországra és Euró-pa bármely részébe olcsón, gyorsan és bizto-san. Hajójegyek az összes vonalon az ó-há-zába sehol olcsóbban nem kaphatók.

First National Bank, Első Nemzeti Bank, Minersville.

Alapítóke \$500,000.00, tartalékalap és szét nem o-zott nyeresémy \$75,000.00. Elnök Charles R. Kear, pénztáros Harry F. Potter.

Róth József és Fiai, a Monongahela-völgynek legrégibb bankháza, saját épületében, 605-dik Ave. és Locust st. sarkán, McKeesport.

Pénzküldés az ó házába gyorsan, pontosan a legelőcsőbb árfolyam mellett. Hajójegyeladás az összes vonalakra a legelőcsönyobb árk mel-lett. Közjegyzői okiratokat szakértelemmel ki-állítanak és a konzultáti hitelesítést beszerzik.
Czím: Jos. Roth and Sons.

Hungarian American Savings & Trust Co.
Duquesne Magyar Amerikai Takaréék és Hitel Társulat, Duquesne.

Alapítóke és fölösleg 175,000.00 dollár. Pen-nsylvania állam legerősebb bankházaival egyi-ke az egyedüli magyar államilag ellenőrzött ma-gyar bank Amerikában. Igazgatói és részvé-nyesed magyarok. Fiset két százalékos csak-számúra, 4 százalékos betét-számúra. Pénz-küldés, hajójegy eladás és közjegyzői iroda.

Klein Jakob, magyar bank és váltóüzlete, 1340 Penn Avenue, Pittsburg.

Megbízható pénzküldés és hajójegyeladás. Kiállít közjegyzői okiratokat és elvállalja hazai ügyeknek ellátását.

Klein Arthur, Rankir, Pa.
Hajójegyek, pénzküldés, hazai ügyek elláté-zése.

Kall G. Árpád, Uniontown, Pa.
Amerikai és hazai ügyek elintézése. Közjeg-yői hitelesítés. Pontos pénzküldés.

OHIO ÁLLAM.

Perczel Lajos, 532-534 Pearl street, Cleveland.
The Dollar Savings & Trust Co., Youngstown.
Vagyon: \$1,500,000. Pénzküldés gyorsan, ol-csón és pontosan. Pénzbetétek után 4 szá-zalék kamatot fizet. Üzletvezető: Burger B. Lajos.

WISCONSIN ÁLLAM.

Merchants and Savings Bank, Kereskedelmi és takarékbank, Kenosha.

Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Ro-binson elnök. Tőke \$25,000. Elad hajójegyeket minden vonalra. Pénzket elküld a világ bár-mely részébe. Takarékbetéteket elfogad.

NEW JERSEY ÁLLAM.

Rizsák János, 128 Second street, Passaic.

Chester Frank Dyer urnak, az amerikai Egyesült Államok budapesti főkonzulának iro-dája Budapest, V. Wurm-udvar 21. szám alatt van. A főkonzul felmei ügynökségének irodá-ja: Fiume, Andrassy-ut 22. Magyar ameri-kaik, kik az ó-házában nehézségekkel talál-koznak, forduljanak oda.

WÁRADY LAJOS

Hazai peres és katonai ügyek pon-tos elintézése.

PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HÁZABA.
Az összes hajóvonalak képviselője.
HÁZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA.
magyar közjegyző

449 S. Broad St., Trenton, N. J.

Charles R. Kear elnök.

Harry F. Potter pénztáros.

ELSŐ NEMZETI BANK

FIRST NATIONAL BANK
MINERSVILLE, PA.

Alapított 1864-ben. Schuykill-County legőreggebb nemzeti bankja.

Alapítóke \$50,000.00
Tartalékalap és szét nem osztott nyeresémy 75,000.00

Elfogad pénzbetéteket s a pénz-ecsek alapján vagy szóbeli felké-résre azonnal visszafizeti.

Pénzküldéseket a világ bármely részébe bank- vagy póstautilvány-utján eszközöl.

Szerkesztőség
227 East 13th St.
ELŐFIZETÉS
Égész évre Négy dollár
A vidéken...
Egyes szám...

MEGJELENTÉS
V. Évfolyam

Igen tisztelt...
Vettem...
„Jósziv”-ben...
hogy már a...
gejje meg...
feleljek meg...
Hagyjuk...
ténjék az...
vetség al...
Rendelkez...
oda, ahova...

En azt a...
szó, hogy...
csakis...
önöknek...
megójam...
rült, mert...
villei gyűlé...
konzul is...
„Darr Min...
hát a Szöv...
ezt a határ...
változtat...
Ez mutat...
ség uralko...
Az „Am...
nek mind...
lennie, ha...
czeli akar...
alkottuk...
ség a mai...
zében játé...
ha ez a Sz...
alárendelt...
ga, jöveje...
A Connel...
előg éle...
mény neme...
reknek, de...
képviselet...
önöket már...
Tudom, ho...
nak, de es...
már a köze...
öltve dolgo...
nak adnak...
Az A. M...
amerikai...
sége és...
nak őrle...
ban segít...
Ha tehát...
kódik ez...
képrishet...
hetetlen...
den józane...
követ és...
jét akar...
„Amerikai...
tottuk? A...
hogy akar...
lok más...
amiért...
ni balgas...
lenne a...
ügyminis...
ügyi képv...
ményvel...
melynek...
szógot...
Ne fele...
lő, hogy...
ből és a...
gálják...
dom,